

Souhrnná zpráva

**o plnění cílů a opatření Komunitního plánu rozvoje
sociálních a souvisejících služeb statutárního města Opavy
na období 2014 - 2016**

za rok 2016

Z podkladů pracovních skupin komunitního plánování

Zpracovala: Mgr. Monika Macháčová, Mgr. Monika Svrčková

Duben 2017

Obsah:

- I. Úvod**
- II. Plnění cílů a opatření**
  - 1/ Koordinační skupina**
  - 2/ Pracovní skupina Senioři**
  - 3/ Pracovní skupina Osoby se zdravotním znevýhodněním**
  - 4/ Pracovní skupina Osoby s duševním onemocněním**
  - 5/ Pracovní skupina Osoby se sociokulturním znevýhodněním**
  - 6/ Pracovní skupina Děti, mládež, rodina**
  - 7/ Pracovní skupina Osoby se specifickými sociálními problémy**
- III. Struktura a zdroje financování cílů a opatření**
- IV. Závěr**

Přílohy:

- Příloha č. 1: Seznam organizací, kterým byla poskytnuta účelová dotace na poskytování sociálních a souvisejících služeb v roce 2016 z rozpočtu SMO**
- Příloha č. 2: Příklady dobré praxe poskytovatelů sociálních a souvisejících služeb**

I. Úvod

Souhrnná zpráva hodnotí druhý rok realizace Komunitního plánu rozvoje sociálních a souvisejících služeb statutárního města Opavy na období 2014 – 2016 (dále jen Komunitní plán). Komunitní plán byl schválen Zastupitelstvem statutárního města Opavy dne 15.12.2014 usnesením č. 28/2 ZM 14. Obsahuje celkem 22 cílů a 70 opatření navržených k realizaci v období let 2014 - 2016.

Zpráva vychází z údajů, které v závěrečných zprávách a vyúčtováních za r. 2016 uvádí poskytovatelé sociálních služeb.

Tabulka č. 1: celkový počet stanovených cílů a opatření

Název skupiny	Počet cílů	Počet opatření
Koordinační skupina	3	9
Pracovní skupina Senioři	2	8
Pracovní skupina Osoby se zdravotním znevýhodněním	4	13
Pracovní skupina Osoby s duševním onemocněním	1	9
Pracovní skupina Osoby se sociokulturním znevýhodněním	5	12
Pracovní skupina Děti, mládež, rodina	3	8
Pracovní skupina Osoby se specifickými sociálními problémy	4	11

Informace obsažené v souhrnné zprávě byly konzultovány s manažery jednotlivých pracovních skupin.

II. Plnění cílů a opatření

1/ Koordinační skupina

Garant: Bc. Iva Paletová, vedoucí odboru sociálních věcí

Počet členů: 9
Počet jednání PS: 46
Počet jednání KS: 9
Počet jednání Komise Rady SMO pro KP: 8

Popis koordinační skupiny (dále jen KS):

Dle organizační struktury Komunitního plánování v Opavě je koordinační skupina řídicí skupinou, která sdružuje garanta KP, koordinátora KP, manažery pracovních skupin, politické zástupce města – náměstka primátora pro sociální oblast, př. členy Komise Rady SMO pro komunitní plán, a hosty. Hlavním úkolem skupiny je řešení sociální problematiky, která se prolíná všemi pracovními skupinami KP.

Přehled definovaných cílů a opatření:

Cíl/ opatření	Název	Míra plnění
Cíl 1.1.	Optimalizace sítě poskytovatelů sociálních služeb a souvisejících aktivit	
Opatření 1.1.1.	Podpora spolupráce a komunikace mezi poskytovateli sociálních služeb a souvisejících aktivit	splněno
Opatření 1.1.2.	Zvyšování informovanosti občanů o procesu komunitního plánování a jejich větší zapojení do tohoto procesu	splněno
Cíl 1.2.	Zkvalitňování procesu plánování sociálních služeb a souvisejících aktivit	
Opatření 1.2.1.	Podpora systematického vzdělávání účastníků procesu komunitního plánování a spolupráce s odbornou veřejností	částečně
Opatření 1.2.2.	Průběžné zkvalitňování systému dotací na sociální služby a související aktivity	splněno
Cíl 1.3.	Hledání optimálních způsobů zajištění potřebných sociálních služeb a souvisejících aktivit pro občany města Opavy	
Opatření 1.3.1.	Zjišťování aktuální potřeby sociálních služeb a souvisejících aktivit	splněno
Opatření 1.3.2.	Vytvořit systém pro zajištění odlehčovacích služeb (terénních, ambulantních a pobytových) na základě zjištění jejich stávající kapacity	nesplněno
Opatření 1.3.3.	Vytvoření systému pro zajištění terénních služeb pro cílové skupiny osoby se zdravotním znevýhodněním a seniory na základě zjištění jejich stávající kapacity	nesplněno
Opatření 1.3.4.	Umožnit využití sociálních služeb všem občanům města Opavy zajištěním bezbariérových přístupů	částečně
Opatření 1.3.5.	Udržení a podpora dobrovolnictví	splněno

Výstupy za rok 2016:

Cíl 1.1. Optimalizace sítě poskytovatelů sociálních služeb a souvisejících aktivit

Podpora spolupráce a komunikace mezi poskytovateli sociálních služeb a souvisejících aktivit a zvyšování informovanosti občanů o procesu komunitního plánování a jejich větší zapojení do tohoto procesu:

- Informace o organizacích zapojených do procesu KPSS v Opavě byly veřejnosti v případě potřeby předávány ve zpravodaji Hláska, dále pak v rámci akce Den sociálních služeb (15.06.2016). Dne 08.12.2016 se v Domě kultury Petra Bezruče uskutečnilo společné setkání všech pracovních skupin KP, v jehož rámci se konal vánoční koncert.
- Ocenění pracovníků v pomáhajících profesích v r. 2016 neproběhlo, vzhledem k tomu, že bylo členy KS dohodnuto, že k předávání ocenění dojde v rámci Dne sociálních služeb v roce 2017. Tím, že se akce uskuteční na Horním náměstí, nebude omezena kapacita návštěvníků a předávání ceny se může zúčastnit jak široká veřejnost, tak rodinní příslušníci nominovaných osob.
- Během roku 2016 byl tvořen nový komunitní plán, tentokrát na pětileté období, díky čemuž docházelo k častějšímu a aktivnějšímu setkávání pracovních skupin, řešení potřeb cílových skupin a jejich zapracování do plánu. V rámci tvorby nového komunitního plánu byla vytvořena Základní síť sociálních a souvisejících služeb na území SMO.

Cíl 1.2. Zkvalitňování procesu plánování sociálních služeb a souvisejících aktivit

- V roce 2016 poskytovatelé sociálních služeb pořádali besedy a semináře zaměřené na různá aktuální témata, o kterých byli členové pracovních skupin informováni prostřednictvím pozvánek rozesílaných do pracovních skupin.
- Pracovnice KP se zúčastnily putovního kulatého stolu pořádaného Krajským úřadem MSK na téma *Alternativy k omezení svéprávnosti*, koordinátorka se pravidelně účastnila setkávání koordinátorů v prostorech Krajského úřadu (*Pracovní skupina pro plánování sociálních služeb obcí s pověřeným obecním úřadem*) a pro pracovníky odboru sociálních věcí organizace Charita Opava připravila akci *Toulavý autobus* spojenou s exkurzí ve vybraných střediscích organizace.
- V roce 2016 proběhla jako každý rok aktualizace dotačního řízení na rok 2017. O provedených změnách byli poskytovatelé sociálních služeb a souvisejících aktivit informováni na jednáních pracovních skupin. Nekonal se však seminář pro žadatele o dotaci z rozpočtu SMO na poskytování sociálních a souvisejících služeb, z tohoto důvodu je opatření systematické vzdělávání účastníků procesu KPSS splněno částečně.
- Do procesu KPSS i nadále docházeli také zástupci Psychiatrické nemocnice v Opavě, Slezské nemocnice v Opavě a Úřadu práce v Opavě, čímž došlo k propojení spolupráce mezi jednotlivými subjekty.
- Někteří členové pracovních skupin navštívili poskytovatele sociálních služeb z okolních obcí, kteří informovali o jimi poskytovaných službách a nabídce případné spolupráce s opavskými poskytovateli (např. Tísňová péče DORKAS aj.).

Cíl 1.3. Hledání optimálních způsobů zajištění potřebných sociálních služeb a souvisejících aktivit pro občany města Opavy

- Zjišťování potřebnosti sociálních a souvisejících služeb - systém pro zjišťování potřebnosti byl nastaven pomocí dvou aktivit:
  - 1) V průběhu roku 2016 byl dokončen výzkum realizovaný Slezskou univerzitou v Opavě a došlo k vytvoření dokumentu *Souhrnná výzkumná zpráva: Analýza potřeb vybraných cílových skupin sociálních a souvisejících služeb na území statutárního města Opavy*, jehož dílčí části sloužily jako podklad pro tvorbu nového komunitního plánu na období 2017 – 2021. Stejně tak byla dotvořena *Závěrečná zpráva z Pracovní skupiny pro úkol: Definování potřeb pečujících o osobu se zdravotním postižením*, která sloužila rovněž jako podklad pro nový komunitní plán.
V rámci tvorby nového plánu byla navázána užší spolupráce s Mgr. Janou Žáčkovou, PhD., která poskytla metodickou spolupráci při tvorbě SWOT analýz a přípravě nového komunitního plánu.
  - 2) Krajský úřad Moravskoslezského kraje (dále KÚ MSK) oslovil zástupce sociálního odboru MMO s nabídkou spolupráce v rámci Individuálního projektu MSK *Efektivní naplňování*

střednědobého plánu v podmínkách v MSK. Projekt je zaměřen na podporu procesu komunitního plánování (efektivní zjišťování potřeb na území obce, aktualizace a optimalizace sítě sociálních služeb, podpora obce v procesu vyjednávání podoby sítě sociálních služeb na území správního obvodu s MSK). V rámci tohoto projektu byla navázána spolupráce s metodičkou, Mgr. Jaroslavou Krömerovou, která taktéž poskytla metodickou podporu při tvorbě nového komunitního plánu a zároveň podporu při tvorbě *Základní sítě poskytovatelů sociálních a souvisejících služeb na území SMO.*

- Zajištění bezbariérovosti sociálních a souvisejících služeb: vyhodnocení tohoto opatření je uvedeno v rámci vyhodnocení cílů 3.3 a 4.1.
- Podpora dobrovolnictví: je navázána aktivní spolupráce s Dobrovolnickým centrem Elim Opava o.p.s. Celkový počet dobrovolníků v roce 2016: 153 (dohromady 1795 hodin).
- Odlehčovací a terénní služby: také v roce 2016 organizace Vila Vančurova o.p.s. poskytovala pobytovou odlehčovací službu s kapacitou 2 míst. Služba je určena lidem ve věku od 50 let se sníženou soběstačností z důvodu jejich věku (senioři), chronického onemocnění či zdravotního postižení, o které pečuje v domácím prostředí jiná pečující osoba. Kapacita pobytové formy odlehčovací služby pro různé cílové skupiny se však nepodařila navýšit, stejně jako systém pro zajištění těchto služeb. Z tohoto důvodu opatření nebylo splněno. V roce 2016 organizace Sírius, p.o. poskytovala alespoň tzv. krátkodobé pobyty - nejedná se o registrovanou sociální službu, avšak alespoň touto formou je zabezpečeno odlehčení pečujícím osobám o děti/mladé dospělé s mentálním a kombinovaným postižením. Dohromady byl přechodný krátkodobý pobyt poskytnut celkem 13 osobám. I přesto je však kapacita odlehčovacích služeb v Opavě nedostatečná, což potvrdil mimo jiné i výzkum realizovaný ve spolupráci se Slezskou univerzitou v Opavě.

2/ Pracovní skupina Senioři

Manažer: Bc. Petra Thiemlová, DiS.

Počet členů: 19, počet jednání pracovní skupiny: 7

Popis cílové skupiny:

Tato skupina se zabývá seniory ve věku od 60 let, kteří mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby, případně seniory ohroženými sociální izolací. Potřeba sociální pomoci roste zejména u osob s vyšším věkem.

Nejrizikovější skupiny seniorů lze vymezit následovně:

- senioři nad 80 let,
- samostatně žijící senioři či zcela izolované osoby (prostorově, emocionálně, bez kontaktů),
- senioři se zdravotními problémy, poruchami paměti a dalšími projevy stáří,
- senioři s příjmem na hranici sociální potřeby.

Přehled definovaných cílů a opatření:

Cíl/ opatření	Název	Míra plnění
Cíl 2.1.	Udržení a rozvoj terénních a ambulantních služeb	
Opatření 2.1.1.	Pečovatelská služba	splněno
Opatření 2.1.2.	Mobilní hospicová péče	splněno
Opatření 2.1.3.	Denní stacionář	splněno
Opatření 2.1.4.	Osobní asistence	splněno
Cíl 2.2.	Udržení a rozvoj pobytových služeb	
Opatření 2.2.1.	Udržení a zkvalitnění služeb v domovech pro seniory	splněno
Opatření 2.2.2.	Vznik odlehčovací služby pro seniory	splněno
Opatření 2.2.3.	Transformace penzionu Seniorcentra na pobytovou službu a doplnění chybějící kapacity v domovech pro seniory	částečně
Opatření 2.2.4.	Vznik nového domova se zvláštním režimem	částečně

Výstupy za rok 2016:

Cíl 2.1. Udržení a rozvoj terénních a ambulantních služeb

➤ pečovatelská služba

Jedná se o terénní službu, která je poskytována v domácnostech klientů (nebo v místě jejich přání a potřeby) a o kterou je ze strany klientů stále větší zájem, který souvisí jednak se stárnutím populace a rovněž se skutečností, že jsou tyto služby z finančního hlediska nejméně náročné.

Ve městě Opava službu poskytují 3 poskytovatelé: Charita Opava, Pečovatelská služba OASA Opava o.p.s. (PS OASA) a Seniorcentrum Opava, p.o.

Charita Opava v roce 2016 službu poskytla celkem 209 klientům a v návaznosti na zvýšenou poptávku po zajištění pečovatelské péče byla v Charitní pečovatelské službě navýšena kapacita poskytovaných služeb, aby mohla uspokojit větší počet zájemců o službu.

PS OASA v roce 2016 poskytla službu 238 klientům, přičemž i tato organizace eviduje zvýšený zájem klientů o terénní pečovatelskou službu (celkem 19 neuspokojených zájemců)

o službu) jak z řad občanů statutárního města Opavy, tak od občanů z okolních obcí, se kterými organizace vyjednává o případné spolupráci.

Seniorcentrum Opava je příspěvkovou organizací statutárního města Opavy, která rovněž poskytuje terénní pečovatelskou službu. Služba byla v roce 2016 poskytnuta 273 klientům.

➤ **hospicová péče**

Ve městě Opava službu zajišťuje jediný poskytovatel, kterým je Charita Opava. Služba je zajišťována terénní formou přímo v domácnostech klientů, přičemž v roce 2016 byla poskytnuta 127 klientům. Především se jednalo o klienty s pokročilým onkologickým onemocněním a péče byla zaměřena ve velké míře na zajištění léčby bolesti a hydratace. Charita Opava navázala výbornou spolupráci s lékaři, kteří zajišťují paliativní péči (onkologie, ambulance bolesti), přičemž spolupracuje jak s praktickými lékaři, tak s lékaři v nemocnici, kteří informují rodinu o možném zajištění hospicové péče v domácím prostředí. Kvalitu služby se podařilo tak jako v minulých letech udržet, jelikož organizace v rámci dofinancování z rozpočtu statutárního města Opavy získala dotaci na nákup potřebného zdravotnického materiálu a léčebných prostředků.

➤ **denní stacionář**

Poskytovatelem sociální služby denní stacionář pro seniory je Charita Opava, která eviduje spokojenost klientů s touto službou a rovněž přetrvávající zájem o umístění rodinného příslušníka ze strany pečujících osob, které oceňují, že je část dne kvalitně postaráno o jejich blízké. V roce 2016 službu stacionáře využilo 49 uživatelů.

➤ **osobní asistence**

Službu osobní asistence zajišťuje poskytovatel Centrum pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje o.p.s. Prostřednictvím služeb osobního asistenta došlo u osob se zdravotním postižením a seniorů k posílení jejich schopností a dovedností a zlepšení kvality jejich života. Celkový počet klientů za rok 2016: 68. Ačkoliv došlo ke snížení počtu klientů oproti roku 2015, došlo z jejich strany ke zvýšení požadavku na počet poskytovaných hodin. Počet klientohodin je tedy za rok 2016 vyšší, než v roce 2015. Během roku 2016 byly také postupně navyšovány mzdy pracovníků, což vedlo ke stabilizaci personálu a zvýšení kvality služby.

V rámci služby je poskytována rovněž fakultativní služba individuální bezbariérové dopravy, která byla v průběhu roku 2016 uživateli nejčastěji využívána pro dopravování do zdravotnických zařízení, institucí veřejné a státní správy, zařízení sociálních služeb či obchodních center. Hlavním cílem individuální bezbariérové dopravy bylo zvýšit mobilitu osob, které jsou odkázány při dopravě na pomoc rodinných příslušníků, známých či nemají svá vozidla. Služba byla zajišťována automobily, které jsou vybaveny výklopnou plošinou, pro dopravu osob na invalidním vozíku. Vozidla umožňují zároveň převoz dalších osob jako doprovodů či převoz kompenzačních pomůcek.

Cíl 2.2. Udržení a rozvoj pobytových služeb

➤ **domov pro seniory**

Ve městě Opava službu poskytují celkem 4 organizace: Domov Bílá Opava, p.o., Česká provincie Kongregace Dcer Božské Lásky (Domov sv. Zdislavy), Česká katolická Charita a Vila Vančurova o.p.s.

V Domově sv. Zdislavy došlo v polovině roku 2016 k zabezpečení ošetřovatelských úkonů, které jsou hrazeny pojišťovnou, vlastními zaměstnanci. Službu se podařilo udržet a dotace SMO přispěla rovněž ke zvýšení její kvality. V roce 2016 službu využilo 25 uživatelů.

V Domově Bílá Opava, p.o. byl oficiálně zahájen provoz po rozsáhlé rekonstrukci v letech 2013-2015. Dále během roku 2016 došlo k zásadním personálním změnám (nové vedení organizace) a k modernizaci zrekonstruovaných budov (např. výměna oken a dveří). Službu domov pro seniory využilo 97 uživatelů.

Domov pro seniory Vila Vančurova o.p.s. v roce 2016 navýšil kapacitu na 40 míst, čímž se alespoň částečně doplnila chybějící kapacita pobytových služeb. Za rok 2016 službu využilo 64 klientů.

Realizace transformace penzionu Seniorcentrum Opava, p.o. na pobytovou službu je však plánována až na období následujícího KP, z tohoto důvodu je opatření splněno částečně.

➤ **odlehčovací služba**

Jediným poskytovatelem této potřebné sociální služby ve městě Opava je Vila Vančurova o.p.s. Služba je určena lidem ve věku od 50 let se sníženou soběstačností z důvodu jejich věku (senioři), chronického onemocnění či zdravotního postižení, o které pečuje v domácím prostředí jiná pečující osoba. O službu je ze strany klientů zájem. Kapacita služby v organizaci Vila Vančurova o.p.s. jsou 2 lůžka. Celkový počet klientů za rok 2016: 28.

➤ **domov se zvláštním režimem**

V průběhu roku 2016 došlo k aktualizaci tohoto opatření v KP a na jeho plnění se kromě Pečovatelské služby OASA Opava, o.p.s. nově podílí také organizace Vila Vančurova o.p.s. Té se v roce 2016 podařilo registrovat a zřídit službu domov se zvláštním režimem s kapacitou 8 lůžek.

Pečovatelská služba OASA Opava, o.p.s. záměr na výstavbu domova se zvláštním režimem s kapacitou 44 lůžek plánuje zahájit až v letošním roce, z tohoto důvodu je i toto opatření splněno částečně.

3/ Pracovní skupina Osoby se zdravotním znevýhodněním

Manažer: Mgr. Linda Schalková

Počet členů: 24, **počet jednání pracovní skupiny:** 6

Popis cílové skupiny:

Cílovou skupinu tvoří občané se zrakovým, sluchovým, kombinovaným a tělesným postižením či civilizačním onemocněním, kteří žijí trvale na území města Opavy a jejichž onemocnění či postižení je natolik znevýhodňuje, že potřebují využít sociální a související služby.

Přehled definovaných cílů a opatření:

Cíl/ opatření	Název	Míra plnění
Cíl 3.1.	Podpora a rozvoj služeb sociální prevence, sociální péče a poradenství	
Opatření 3.1.1.	Stabilizace služby sociální rehabilitace	splněno
Opatření 3.1.2.	Podpora rané péče pro rodiny s dětmi se zdravotním postižením a ohroženým vývojem	splněno
Opatření 3.1.3.	Podpora samostatného bydlení	nesplněno
Opatření 3.1.4.	Navýšení kapacity chráněného bydlení	splněno
Opatření 3.1.5.	Stabilizace služeb odborného sociálního poradenství	splněno
Opatření 3.1.6.	Stabilizace a rozvoj služby denního stacionáře	částečně
Opatření 3.1.7.	Udržení a rozvoj osobní asistence	splněno
Opatření 3.1.8.	Podpora tlumočnické služby pro osoby se sluchovým postižením	splněno
Cíl 3.2.	Podpora uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce	
Opatření 3.2.1.	Podpora chráněného zaměstnávání	splněno
Opatření 3.2.2.	Podpora začleňování osob se zdravotním postižením na trhu práce	splněno
Cíl 3.3.	Odstraňování bariér a zvyšování mobility handicapovaných osob	
Opatření 3.3.1.	Rozvoj individuální bezbariérové dopravy	splněno
Opatření 3.3.2.	Odstraňování bariér na veřejných prostranstvích a v budovách	splněno
Cíl 3.4.	Podpora souvisejících aktivit	
Opatření 3.4.1.	Podpora svépomocných aktivit	splněno

Výstupy za rok 2016:

Cíl 3.1. Podpora a rozvoj služeb sociální prevence, sociální péče a poradenství

➤ **sociální rehabilitace**

Služba sociální rehabilitace je v Opavě poskytována ambulantní a terénní formou a je zajištěna organizacemi KAFIRA o.p.s. a Charita Opava.

KAFIRA o.p.s. poskytla v roce 2016 službu 30 uživatelům se zrakovým postižením nebo zrakovým postižením v kombinaci jiného druhu postižení (celkem 2455 intervencí) a realizovala celkem 20 individuálních nácvikových kurzů (*Nácvik obsluhy kompenzačních pomůcek na bázi PC, Psaní všemi deseti, Braillovo písmo, nácvik samostatné chůze s bílou holí i bez ní, kurzy na PC pro začátečníky i pokročilé atd.*). Probíhala také další individuální práce především v oblasti pomoci se získáním vhodné kompenzační pomůcky, při řešení nepříznivých sociální a dalších situací, konaly se jednodenní a pravidelné aktivizační akce (kreativní dílny atd.). V průběhu roku 2016 probíhal skupinový kurz *Sociálních a komunikačních dovedností I.* a byl zaveden navazující skupinový kurz *Sociální a komunikační dovedností II.* Součástí služby je také bezplatná půjčovna kompenzačních pomůcek.

Charita Opava v roce 2016 poskytla službu celkem 30 uživatelům (celkem 3491 intervencí) s těžkým zrakovým postižením a lehkým mentálním znevýhodněním. Klienti nejvíce využívali nácvik samostatného pohybu a prostorové orientace, nácvik samostatné práce s počítačem a rehabilitační dílnu (práce s keramickou hlinou, pletení košíků aj.). V roce 2016 se podařilo, že 9 uživatelů dosáhlo samostatnosti v prostorové orientaci a byli schopni samostatného pohybu ve městě Opava. Dalších 5 uživatelů se při nácvicích výrazně zlepšili a jejich osamostatnění se očekává již v roce 2017. U 4 uživatelů pak došlo ke zlepšení v oblasti práce s počítačem.

➤ **raná péče**

Služba je v Opavě poskytována pouze terénní formou a je zajišťována třemi poskytovateli: Slezská diakonie – Poradna rané péče MATANA, Středisko rané péče SPRP, pobočka Ostrava – Raná péče pro rodiny dětí se zrakovým a kombinovaným postižením ve městě Opava a Centrum pro dětský sluch Tamtam, o.p.s. – Raná péče pro Moravu a Slezsko.

Poradna rané péče MATANA v roce 2016 poskytovala službu 3 opavským rodinám, přičemž celkem proběhlo 67 intervencí. Především se jednalo o konzultace v domácím prostředí, poradenství v oblasti postižení a vývoje dítěte, návrhu stimulačního programu a jiné.

Rovněž Centrum pro dětský sluch Tamtam, o.p.s. dojíždělo v roce 2016 za 3 opavskými rodinami do jejich domácího prostředí, navázalo spolupráci s primářem foniatrického oddělení Fakultní nemocnici v Ostravě (FNO) atd.

Středisko rané péče SPRP, pobočka Ostrava dojíždělo v roce 2016 za jednou opavskou rodinou a dále pořádalo 10 setkání pro rodiny, vícedenní kurzy a informační kampaň pro lékaře a FNO.

➤ **podpora samostatného bydlení**

Opatření se prozatím nepodařilo zrealizovat. Předpokladem pro plnění tohoto opatření bylo, že budou vyčleněny nebo nalezeny nové byty pro vznik nové služby podpora samostatného bydlení. Toto se však doposud nepodařilo, ale naplnění tohoto cíle zůstává nadále v řešení.

➤ **chráněné bydlení**

Plnění opatření zajišťuje organizace Charita Opava, která poskytuje sociální službu chráněné bydlení v Domě sv. Cyrila a Metoděje pro zrakově postižené ve Vlastovičkách. Opatření se podařilo naplnit, protože došlo k navýšení kapacity chráněného bydlení o 3 byty. Služba byla poskytnuta celkem 23 uživatelům s těžkým zrakovým a lehkým mentálním znevýhodněním. Během roku 2016 se dále podařilo osamostatnit 3 uživatele a přijmout 4 nové.

➤ **odborné sociální poradenství**

Službu zajišťovali celkem 2 poskytovatelé – Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých v ČR, z.s. (SONS) a Centrum pro zdravotně postižené MSK o.p.s. (CZP MSK).

CZP MSK poskytlo v roce 2016 službu odborného sociálního poradenství celkem 595 klientům a realizovalo 8 přednášek, jejichž cílem bylo zvýšení informovanosti osob se zdravotním postižením v oblasti systému sociálního zabezpečení atd. Svým klientům mimo jiné poskytovalo podporu a pomoc v uplatnitelnosti na trhu práce. V rámci služby byla klientům

k dispozici rovněž půjčovna kompenzačních pomůcek, jejichž sortiment byl rozšířen o mechanické vozíky a elektrický zvedák.

SONS pak poskytl službu odborného sociálního poradenství 53 klientům, kteří mohli vyjma poradenství využít i půjčovnu kompenzačních pomůcek. Dále spolupracovali s firmou Model Obaly Opava a.s. a jinými – např. korektura Braillových popisků na obalech léků, korektura zeměpisných map měst v ČR pro nevidomé a zrakově postižené atd.

➤ **denní stacionáře**

Na plnění opatření se podílel poskytovatel Charita Opava - Denní stacionář Mraveneček. Provoz stacionáře se podařilo zajistit se zcela naplněnou kapacitou. Uživatelům byla i v roce 2016 umožněna účast na společenském životě a současně tak bylo odlehčeno rodinám v péči o osobu s těžkým zdravotním postižením.

V denním stacionáři mohli uživatelé trávit volný čas se svými vrstevníky a podílet se na rozmanitých aktivitách (výtvarné činnosti, výlety, muzikoterapie, kulturní akce). Zároveň docházelo nejen k zabezpečení základních potřeb klientů, ale také k jejich rozvoji prostřednictvím metod bazální stimulace, senzorické stimulace aj. Za rok 2016 službu využilo celkem 17 uživatelů (dohromady 7543 klientohodin) a podařilo se zajistit provoz stacionáře v dosavadním rozsahu. Opatření však bylo splněno částečně v návaznosti na skutečnost, že se nepodařilo zajistit vznik nového stacionáře s obdobnou koncepcí péče, především pak pro rodiny s dětmi s poruchou autistického spektra.

➤ **osobní asistence**

Službu osobní asistence zajišťuje poskytovatel Centrum pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje o.p.s. Prostřednictvím služeb osobního asistenta došlo u osob se zdravotním postižením a seniorů k posílení jejich schopností a dovedností a zlepšení kvality jejich života. V rámci služby byla poskytována fakultativní služba individuální bezbariérová doprava (více informací viz cíl 3.3). Celkový počet klientů za rok 2016: 68. Ačkoliv došlo ke snížení počtu klientů oproti roku 2015, došlo z jejich strany ke zvýšení požadavku na počet poskytovaných hodin. Počet klientohodin je tedy za rok 2016 vyšší, než v roce 2015. Během roku 2016 byly také postupně navyšovány mzdy pracovníků, což vedlo ke stabilizaci personálu a zvýšení kvality služby.

➤ **tlumočnická služba pro osoby se sluchovým postižením**

Tlumočnickou službu v Opavě zajišťuje poskytovatel Centrum služeb pro neslyšící a nedoslýchavé, o.p.s. a to terénní a ambulantní formou. Během roku došlo k dalšímu rozvoji, i nadále dochází k informování veřejnosti o službě prostřednictvím veřejných akcí, letáků atd. Za rok 2016 byla služba poskytnuta 2 opavským klientům, kterým se pracovníci věnovali celkem 30 hodin.

Cíl 3.2. Podpora uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce

➤ **chráněné zaměstnávání**

Největším zaměstnavatelem osob s nejrůznějším zdravotním postižením (tělesné, smyslové či kombinované) zapojený do komunitního plánování v Opavě je Charita Opava.

Celkový počet zdravotně znevýhodněných zaměstnanců byl ke konci roku 2016 109, což je o 7 více než v předchozím roce. Zároveň došlo k navýšení počtu úvazků z 76,29 na 81,84.

Během roku 2016 se podařilo zkvalitnit prostředí pro zaměstnance všech tří dílen nákupem nového nářadí, šicích strojů apod. a vytvořit nové pracoviště pro gravírování. Organizace rovněž otevřela novou prodejnu v Obchodním centru Breda, kde se daří prodávat výrobky z chráněných dílen.

➤ **podpora začleňování osob se zdravotním postižením na trhu práce**

KAFIRA o.p.s. poskytuje uživatelům služeb i zaměstnavatelům v rámci služby sociální rehabilitace informace o možnostech zaměstnávání OZP, informační servis a zprostředkování služeb z oblasti vzdělávání a začleňování na trh práce. V roce 2016 proběhl *Pracovně motivační kurz* a organizace poskytovala svým klientům aktivní podporu při pracovním začleňování (při hledání, získání a udržení práce).

CZP MSK nezaměstnaným osobám se zdravotním postižením nabízelo přednášky na různá témata, mimo jiné i na možnosti pracovního uplatnění. Přínosem služby bylo zvyšování uplatnitelnosti osob se zdravotním postižením na trhu práce formou pracovního poradenství osobám se zdravotním postižením a zaměstnavatelům.

Charita Opava vedla v rámci sociální rehabilitace 12 uživatelů k pracovnímu začlenění. Z uvedeného počtu se podařilo 1 uživatele umístit na chráněný trh práce a 1 klienta na volný trh práce.

Cíl 3.3. Odstraňování bariér a zvyšování mobility handicapovaných osob

➤ **individuální bezbariérová doprava**

Jediným poskytovatelem uvedeného typu dopravy v Opavě je Centrum pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje, o.p.s. (CZP MSK), které službu individuální bezbariérové dopravy poskytuje v rámci osobní asistence. Hlavním cílem individuální bezbariérové dopravy bylo zvýšit mobilitu osob, které jsou odkázány při dopravě na pomoc rodinných příslušníků, známých či nemají svá vozidla. Služba byla zajišťována automobily, které jsou vybaveny výklopnou plošinou pro dopravu osob na invalidním vozíku. Vozidla umožňují zároveň převoz dalších osob jako doprovodu či převoz kompenzačních pomůcek. V průběhu roku 2016 se uživatelé nejčastěji dopravovali do zdravotnických zařízení, institucí veřejné a státní správy, zařízení sociálních služeb či obchodních center.

➤ **odstraňování bariér na veřejných prostranstvích a v budovách**

Na realizaci opatření se podílí Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, z.s. (SONS) a opatření je průběžně naplňováno. Byla navázána spolupráce s představiteli obchodního centra Breda a České pošty o zpřístupnění prostor pro nevidomé osoby, dále spolupráce s odborem dopravy ohledně upozornění na záборы pozemků, lešení, reklamních poutačů atd. a došlo k průběžnému informování uživatelů o změnách v oblasti architektonických bariér na území města Opavy.

Cíl 3.4. Podpora souvisejících aktivit

➤ **svépomocné aktivity**

Jedná se o podporu aktivit, které doplňují registrované sociální služby a s výkonem těchto služeb souvisejí.

V rámci souvisejících aktivit se realizují pobytové akce, rekondiční pobyty a ozdravné pobyty, sportovní aktivity, edukační činnosti, zájezdy, společenské akce a volnočasové aktivity.

Související aktivity poskytují tyto organizace: Svaz postižených civilizačními chorobami v ČR, z.s. okresní organizace Opava, Sdružení zdravotně postižených v ČR, z.s. územní sdružení Opava, Svaz tělesně postižených v ČR, z.s., okresní organizace Opava, Klub Bechtěreviků ČR, z.s., Slezský spolek stomiků Opava.

Počet členů souvisejících aktivit za rok 2016: 3 880 (celkem za všechny vyjmenované organizace).

4/ Pracovní skupina Osoby s duševním onemocněním

Manažeři: Mgr. Petra Skácelová

Počet členů: 21, počet jednání pracovní skupiny: 8

Popis cílové skupiny:

Cílovou skupinu tvoří primárně osoby se zdravotním postižením s důrazem na osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s psychosociálními obtížemi a v psychosociální krizi a dále osoby s mentálním a kombinovaným postižením. Jedná se o osoby, jejichž onemocnění či postižení je znevýhodňuje do takové míry, že k udržení jejich kvality života je žádoucí zapojit odbornou péči a podporu sociálních, souvisejících či dalších návazných služeb zaměřených na specifika a práci s uvedeným typem zdravotního postižení. Věkovou strukturu tvoří lidé ve věku od 16 do 64 let.

Přehled definovaných cílů a opatření:

Cíl/ opatření	Název	Míra plnění
Cíl 4.1.	Podpora a optimalizace sociálních a souvisejících služeb pro osoby s duševním onemocněním, mentálním a kombinovaným postižením	
Opatření 4.1.1.	Podpora služeb odborného sociálního poradenství	splněno
Opatření 4.1.2.	Rozšíření osobní asistence	splněno
Opatření 4.1.3.	Podpora služeb chráněného a podporovaného bydlení a navýšení jejich kapacity	splněno
Opatření 4.1.4.	Vytvoření podmínek pro vznik pobytových odlehčovacích služeb	nesplněno
Opatření 4.1.5.	Rozšíření služeb následné péče	splněno
Opatření 4.1.6.	Rozšíření kapacity služeb sociální prevence (sociální rehabilitace a sociálně terapeutických dílen)	částečně
Opatření 4.1.7.	Vytváření a rozvoj podmínek pro pracovní uplatnění cílové skupiny	splněno
Opatření 4.1.8.	Zajistit bezbariérovost v zařízeních poskytujících sociální a související služby	částečně
Opatření 4.1.9.	Podpora procesu Transformace psychiatrické péče na území statutárního města Opavy	splněno

Výstupy za rok 2016:

Cíl 4.1. Podpora a optimalizace sociálních a souvisejících služeb pro osoby s duševním onemocněním, mentálním a kombinovaným postižením

➤ odborné sociální poradenství

Odborné sociální poradenství pro osoby s psychickým onemocněním zajišťuje na území SMO organizace ANIMA VIVA z.s., která službu v roce 2016 poskytovala jak ambulantní, tak terénní formou. Výhodou je strategické umístění poradny poblíž Psychiatrické nemocnice v Opavě, čímž je služba dostupná rovněž pro její pacienty, kteří mohou začít již během léčby aktivně a včas řešit své problémy.

Opatření se podařilo naplnit, protože vyjma poskytování poradenství v ambulantní a terénní formě služba nabízela komplexní pracovně-právní poradenství, včetně orientace v nabídce APZ programů ve spolupráci s Úřadem práce v Opavě atd.

Jediným problémem během roku 2016 byl nedostatek finančních prostředků, čímž došlo ke snížení úvazku terénního pracovníka na 0,5 a rovněž nemohla být realizována spolupráce s externím právníkem pro potřeby klientů poradny. Ke konci roku se však podařilo provoz

poradny posílit, jak v ambulantní, tak v terénní formě, čímž došlo k zastupitelnosti pracovníků a adekvátnímu personálnímu zajištění. Službu využilo celkem 101 klientů.

➤ **osobní asistence**

Službu osobní asistence zajišťuje poskytovatel Centrum pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje o.p.s. Prostřednictvím služeb osobního asistenta došlo u osob se zdravotním postižením a seniorů k posílení jejich schopností a dovedností a zlepšení kvality jejich života. V rámci služby byla poskytována fakultativní služba individuální bezbariérová doprava. Celkový počet klientů za rok 2016: 68. Ačkoliv došlo ke snížení počtu klientů oproti roku 2015, došlo z jejich strany ke zvýšení požadavku na počet poskytovaných hodin. Počet klientohodin je tedy za rok 2016 vyšší, než v roce 2015. Během roku 2016 byly také postupně navyšovány mzdy pracovníků, což vedlo ke stabilizaci personálu a zvýšení kvality služby.

➤ **chráněné a podporované bydlení**

Poskytovateli služby chráněného a podporovaného bydlení ve městě Opava jsou Charita Opava, FOKUS-Opava, z.s. a JINAK o.p.s., kteří na poskytování služby obdrželi dotaci z rozpočtu SMO. Dalším poskytovatelem je Ekipa, z.s., která financována z rozpočtu SMO v roce 2016 nebyla.

Organizace FOKUS-Opava, z.s. v roce 2016 poskytla službu podpora samostatného bydlení pro osoby s duševním onemocněním celkem 14 klientům. Organizace navázala spolupráci s Psychiatrickou nemocnicí v Opavě v rámci realizace pilotního projektu financovaného z Norských fondů.

Službu podpora samostatného bydlení v roce 2016 poskytovala rovněž organizace JINAK o.p.s. a to klientům s mentálním postižením. Vzhledem k tomu, že se v řadách zájemců o službu stále častěji objevovali i lidé s duševním onemocněním, organizace v průběhu roku 2016 rozšířila okruh podporovaných osob i o tuto cílovou skupinu. Dále došlo k rozšíření kapacity služby o 2 klienty (celkem 10 kl.), kteří odešli do své domácnosti. Organizace v roce 2016 vyhrála veřejnou zakázku na realizaci besed na základních školách k problematice transformace ústavní péče a podpora lidí s postižením v běžném prostředí.

Charita Opava poskytla službu chráněného bydlení 19 uživatelům, z nichž se 7 uživatelů posunulo do služby s menší individuální mírou podpory (samostatné bydlení, služby následné péče). Pozitivní je, že si 4 klienti našli práci a 8 jich úspěšně zvládá výuku hospodaření s penězi. V roce 2016 proběhla renovace zařízení kuchyní ve dvou bytech a další úpravy. Nepodařilo se sice navýšit kapacitu chráněného bydlení, ale podařilo se službu udržet a zkvalitnit.

➤ **odlehčovací služba**

Odlehčovací služba pro cílovou skupinu nebyla s ohledem na současnou legislativu v roce 2016 zřízena. Na území města Opavy však působí krajská příspěvková organizace Sírius, která poskytuje alespoň krátkodobé pobyty, a to především pro děti a mladé dospělé, s cílem umožnit pečujícím osobám oddech a odpočinek a podpořit je v možnosti ověřit si bezpečí poskytovaných služeb.

V roce 2016 bylo podpořeno krátkodobými pobyty 13 osob. Opatření i přes výše uvedené skutečnosti nebylo splněno, vzhledem k tomu, že nedošlo k vytvoření podmínek pro vznik pobytových odlehčovacích služeb.

➤ **služby následné péče**

Charita Opava v roce 2016 poskytla službu následné péče celkem 45 klientům (z toho 13 v pobytové formě a 32 ve formě ambulantní), přičemž 2 uživatelé pobytové formy služby se posunuli do samostatného bydlení. V roce 2016 se díky půdní vestavbě v Suchých Lazcích podařilo navýšit kapacitu služby o tři místa. Cíle služby se daří naplňovat, protože dochází ke stabilizaci uživatelů a omezení počtu předchozích opakovaných hospitalizací z důvodu dekompenzace psychického stavu.

Ambulantní forma služeb následné péče byla poskytována také organizací FOKUS-Opava, která v roce 2016 službu poskytla 32 klientům. I v roce 2016 služba poskytovala uživatelům podporu k dosažení jejich samostatného fungování (výuka angličtiny, výuka PC) a probíhaly individuální a skupinové aktivity.

➤ **služby sociální prevence**

Opatření bylo naplněno částečně, a to z toho důvodu, že nedošlo k plánovanému navýšení kapacity u všech uvedených služeb.

- **sociální rehabilitace:**

Pro danou cílovou skupinu službu zajišťují celkem dva poskytovatelé: ANIMA VIVA z.s. a FOKUS-Opava, z.s..

V organizaci ANIMA VIVA z.s. využilo službu sociální rehabilitace v roce 2016 celkem 73 klientů, u kterých docházelo k obnově a rozvoji sociálních a pracovních schopností, k podpoře vzdělanosti a pomoci při zapojování do přirozeného společenského prostředí. Schopnosti a dovednosti získané v rámci poskytované služby byly zaměřeny tak, aby byl uživatel schopen zvládat každodenní život a byl připraven k získání pracovního uplatnění na otevřeném či chráněném trhu práce, pokud mu to jeho zdravotní postižení a zdravotní stav dovolí.

V organizaci Fokus v roce 2016 využilo službu celkem 101 klientů. Součástí služby je rovněž pracovní rehabilitace, kde si klienti obnovují a upevňují potřebné pracovní návyky. Za velký úspěch je považováno, že bylo 15 osob v průběhu roku 2016 přijato do pracovního poměru a 1 zaměstnankyně pak po několika měsících získala místo na volném trhu práce.

Proběhla Příprava k práci u dvou klientek sociální rehabilitace, prostřednictvím Úřadu práce organizace požádala o přípravu k práci na pozici uklízeč, která následně probíhala od 4.4.2017 – 31.8.2017, v rozsahu 178 hodin (2x). Dále proběhla Příprava k práci u klienta OZP na pozici přímá obslužná péče, ta probíhala od září 2016 – únor 2017, v celkovém rozsahu 520 hodin. Po ukončení byl účastník (3. stupeň invalidity) zaměstnán na pracovní smlouvu s úvazkem 1.

➤ **sociálně terapeutické dílny**

Uvedenou sociální službu na území SMO zabezpečuje organizace Charita Opava, která za rok 2016 službu poskytla celkem 53 uživatelům, u kterých bylo usilováno o zkvalitnění života a smysluplného trávení volného času. V roce 2016 se podařilo udržet stávající kapacitu služby, nedošlo však k jejímu rozšíření z důvodu nedostatku prostorového vybavení a nedostatku finančních prostředků.

➤ **vytváření a rozvoj podmínek pro pracovní uplatnění cílové skupiny**

Na plnění opatření se podílí organizace ANIMA VIVA z.s. a FOKUS-Opava, z.s. Organizace ANIMA VIVA z.s. v roce 2016 poskytla chráněné pracovní místo 23 uživatelům, kteří pracovali na pomocných provozních pozicích (úklid, údržba, lehká administrativa) spojených s fungováním Komunitního centra Liptovská. Další pracovníci obsluhovali v tréninkové kavárně a v rámci spolupráce se Slezským zemským muzeem v Opavě také v Arboretu. Nové pracovní možnosti pak přinesla spolupráce na základě partnerské smlouvy s Psychiatrickou nemocnicí v Opavě. V kavárně byla přijata pracovní asistentka, která se však neosvědčila a zajištění provozu bylo řešeno s podporou koordinátorky projektů a dobrovolnic. I přes provozní omezení si kavárna v roce 2016 nacházela svou stálou klientelu z řad maminek s dětmi, seniorů atd.

Organizace FOKUS-Opava, z.s. v roce 2016 zaměstnávala 45 osob se zdravotním postižením, u kterých došlo prostřednictvím práce ke snížení sociální izolace, stabilizaci finanční situace aj. Díky získaným pracovním programům je organizace schopna udržet a částečně i navyšovat počet chráněných pracovních míst pro OZP.

➤ **bezbariérovost v zařízeních poskytujících sociální a související služby**

Již v předchozích letech došlo k přestěhování sociální poradny organizace ANIMA VIVA z.s. do prostor bývalého kláštera (Slezská nemocnice v Opavě), kde je do kanceláře poradny umožněn bezbariérový přístup (zadním vchodem ze dvora) a rovněž byla dokončena rekonstrukce Komunitního centra Liptovská.

Ostatním poskytovatelům, kteří se podílejí na plnění tohoto opatření, se nepodařilo zajistit bezbariérovost prostor, ve kterých služby klientům poskytují, z tohoto důvodu je opatření splněno částečně.

➤ **podpora procesu transformace psychiatrické péče na území SMO**

V rámci projektu podpořeného z Norských fondů byl vytvořen multidisciplinární tým (PN Opava, FOKUS-Opava, z.s.), který fungoval i v roce 2016. Celkově bylo usilováno o vznik provázaného systému služeb zdravotní a sociální péče pro osoby s duševním onemocněním. I v roce 2016 se konaly různé propagační akce, např. v rámci Týdne duševního zdraví aj. a společné akce a probíhala spolupráce mezi opavskými organizacemi (ANIMA VIVA z.s., Charita Opava, FOKUS-Opava, z.s.) a Psychiatrickou nemocnicí v Opavě či Denním stacionářem MOST aj. v rámci bydlení a zaměstnávání osob s duševním onemocněním.

5/ Pracovní skupina Osoby se sociokulturním znevýhodněním

Manažer: Mgr. Hana Drábková Sobková, Ph.D.

Počet členů: 13, počet jednání pracovní skupiny: 8

Popis cílové skupiny:

Cílovou skupinu tvoří:

- jednotlivci, rodiny, děti a mládež žijící v prostředí lokalit ohrožených sociálním vyloučením;
- jsou znevýhodnění z důvodů příslušnosti k etnické nebo národnostní skupině či specifickému sociálnímu prostředí, ve kterém žijí;
- jsou ohroženi rizikovými projevy chování;
- jsou ohroženi z důvodů dlouhodobé nezaměstnanosti, nevyhovujících bytových podmínek, či jsou ohroženi mírou své zadluženosti a neschopnosti své dluhy splácet;
- děti a mládež žijící v prostředí, ve kterém nejsou dlouhodobě a dostatečně podporováni v oblasti vzdělávání či přípravě ke vzdělávání.

Přehled definovaných cílů a opatření:

Cíl/ opatření	Název	Míra plnění
Cíl 5.1.	5.1. Podpora poradenství, služeb SAS a síťování organizací	
Opatření 5.1.1.	Podpora sociálního poradenství, včetně dluhového poradenství a posílení bezplatného právního poradenství	splněno
Opatření 5.1.2.	Podpora služeb SAS	splněno
Opatření 5.1.3.	Podpora síťování organizací	splněno
Cíl 5.2.	Podpora vzdělávání	
Opatření 5.2.1.	Předškolní příprava	splněno
Opatření 5.2.2.	Podpora zařazování romských dětí do základních škol hlavního vzdělávacího proudu a jejich udržení v těchto školách	splněno
Opatření 5.2.3.	Podpora dalšího vzdělávání především se zaměřením na SŠ	splněno
Cíl 5.3.	Podpora bydlení	
Opatření 5.3.1.	Prevence ztráty bydlení a poradenství	splněno
Cíl 5.4.	Podpora uplatnitelnosti na trhu práce	
Opatření 5.4.1.	Podpora zvyšování kvalifikace, posilování pracovních kompetencí pro trh práce a spolupráce s úřadem práce	splněno
Cíl 5.5.	Prevence rizikových projevů chování	
Opatření 5.5.1.	Podpora práce s komunitou prostřednictvím volnočasových a osvětových aktivit	splněno
Opatření 5.5.2.	Podpora činnosti terénních pracovníků - preventistů na základě vyhodnocení stávajícího projektu ¹	splněno
Opatření 5.5.3.	Terénní program pro řešení drogové závislosti	nesplněno
Opatření 5.5.4.	Podpora a udržení NZDM a terénních programů pro děti a mládež	splněno

¹ Projekt „Pomoc sociálně vyloučeným romským obyvatelům Opavy k pracovní integraci“, realizuje organizace DŽIVIPEN

Výstupy za rok 2016:

Cíl 5.1. Podpora poradenství, služeb SAS a síťování organizací

➤ odborné sociální poradenství

Na realizaci opatření se podílí organizace EUROTOPIA.CZ, o.p.s., která v roce 2016 poskytla službu 214 klientům, přičemž celkem bylo realizováno 816 intervencí a 723 kontaktů.

Poradenské středisko nabízí pomoc a podporu při řešení obtížných životních situací a svým klientům nabízí služby bezplatného právníka, čímž reaguje na zvyšující se počet osob v opavském regionu, které se nachází v obtížné životní situaci, kterou nedokáží sami vyřešit či zmírnit (zadlužení, osobní bankrot aj.). V rámci služby probíhaly konzultace se zaměřením na prevenci – jak se dostat do dluhů, včetně např. pomoci s vypracováním insolvenčního návrhu atd.

Opatření se v roce 2016 podařilo naplnit – Poradenské středisko mělo v roce 2016 100% úspěšnost při schvalování návrhu na oddlužení klientů soudem.

➤ sociálně aktivizační služby

Na plnění opatření se podílí EUROTOPIA.CZ, o.p.s. a to konkrétně službou SPOLU – Pro rodiny s dětmi, která v roce 2016 poskytla službu 81 rodinám s dětmi. Jednalo se o rodiny, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci a rodiny se sociokulturním znevýhodněním, které byly ohroženy sociálním vyloučením. Rodinám byla nabízena podpora a pomoc v následujících oblastech: pomoc při potížích v partnerských vztazích a rodinném soužití, doučování dětí a podpora rodičů v oblasti vzdělávání a komunikace se školami, řešení bydlení a získávání městských bytů, dluhové poradenství a řešení exekucí, pomoc při hledání zaměstnání, doprovody na úřady aj. Dále fungoval klub pro předškolní děti Koťátko, taneční kroužek, konala se pobytová akce a vzdělávací programy pro školy.

Na plnění opatření se dále podílí organizace ELIM Opava, o.p.s., která službu SAS Elim Opava poskytuje jak v terénní, tak v ambulantní formě. Organizace v roce 2016 spolupracovala s 21 rodinami s dětmi. V rámci služby byly klientům nabízeny programy ve spolupráci s dobrovolnickým centrem, např. program *Kamarád pro volný čas* či program *DO-učení*. Dále fungoval terénní program *Pro rodinu*, který byl zajišťován terénními pracovníci. V roce 2016 pracovníce s rodinami nejčastěji řešily problémy s financemi, poskytování potravinové pomoci (spolupráce s Potravinovou bankou Ostrava), doprovody na úřady aj. Od října roku 2016 organizace v rámci služby nově nabízí dětem z klientů rodin volnočasový kroužek „Klubík“, kde děti mohou smysluplně trávit volný čas, vyrábět výrobky, účastnit se výletů, sportovních aktivit aj.

Na plnění opatření se do 15. dubna 2016 podílela organizace Fond ohrožených dětí, která spolupracovala s 35 uživateli. Nově příchozí klienty směřovala z důvodu ukončení činnosti na nového poskytovatele služby Sdružení sociálních asistentů, z.s., které v roce 2016 poskytlo službu celkem 23 rodinám, s celkovým počtem 775 intervencí. Organizace rodiny podporovala při hledání bydlení, zaměstnání, hospodaření v domácnosti, v péči o děti aj. Organizace se zapojila do procesu komunitního plánování v Opavě a navázala stejně jako ostatní uvedení poskytovatelé spolupráci rovněž s OSPOD Opava.

➤ síťování organizací

Opatření se podařilo naplnit, vzhledem k tomu, že organizace mezi sebou spolupracují a vytváří kolem klientů síť organizací (pomocí doprovázení, informačního servisu a sociálního poradenství, informuje je o jejich fungování a provázanosti).

Na realizaci opatření se podílely organizace Elim Opava, o.p.s., EUROTOPIA.CZ, o.p.s. a Sdružení sociálních asistentů, z.s., kteří rovněž spolupracovali s dalšími subjekty (např. Armáda spásy v ČR z.s., Charita, Středisko výchovné péče, Úřad práce, ZŠ a Magistrát Města Opavy).

Cíl 5.2. Podpora vzdělávání

Na plnění cíle podpora vzdělávání se podílí EUROTOPIA.CZ, o.p.s. a to konkrétně prostřednictvím služby SPOLU – Pro rodiny s dětmi, v rámci které byly rodiny podporovány mimo jiné ve vzdělávání dětí. V rámci terénní sociální práce na školách byla rozvíjena spolupráce rodiny a školy a bylo realizováno doučování, které převážně probíhalo v domácnostech, kde i rodičům byl poskytnut nácvik a následná podpora jejich rodičovských kompetencí. V rámci doučování byla navázána spolupráce jak se základními školami, tak se Slezskou univerzitou, odborem školství MMO a jinými institucemi. Dále v roce 2016 proběhly adaptační programy pro školy, preventivní programy a programy interkulturní výchovy. V roce 2016 fungoval rovněž Klub Koťátko, v rámci kterého bylo mimo jiné usilováno o efektivnější předškolní přípravu dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. Taktéž

v nízkoprahovém klubu Modrá kočka probíhala pomoc se školní přípravou klientů, jejichž cílem bylo zvýšení školních kompetencí dětí a zvýšení jejich úspěšnosti ve vyučování, včetně podpory pozitivního přístupu ke vzdělávání.

V rámci podpory vzdělávání realizuje SAS Elim Opava program *DO-učení* ve spolupráci s dobrovolnickým centrem Elim Opava (dobrovolník se individuálně věnuje dítěti a pomáhá mu s jeho problémy s učením). V roce 2016 spolupracovalo na programu 5 dobrovolníků, kteří se věnovali 5 dětem z klientských rodin. Doučování probíhalo převážně v domácnostech klientských rodin.

Cíl 5.3. Podpora bydlení

Na plnění cíle se podílí organizace Elim Opava, o.p.s., EUROTOPIA.CZ, o.p.s. a Sdružení sociálních asistentů, z.s., kteří pomáhali rodinám při hledání vhodného bydlení a dále pomáhali řešit další situace spojené s hledáním vhodného bydlení (doprovody na schůzky s pronajímateli aj).

ELIM Opava, o.p.s. poskytuje službu SAS v rámci které probíhal terénní program *Pro rodinu* zaměřený na poradenství v oblasti bydlení, vedení domácnosti, vypisování žádostí o městské byty, nácviky komunikace s pronajímateli, doprovázení na prohlídky bytů atd.

Rovněž organizace EUROTOPIA.CZ, o.p.s. zprostředkovávala svým klientům pomoc při řešení bydlení a získávání městských bytů a to v rámci sociálně aktivizační služby SPOLU – Pro rodiny s dětmi.

Na plnění cíle se podílí rovněž sociální pracovníci MMO, kteří pravidelně docházejí za klienty do jejich domácností a napomáhají k řešení složitých životních situací, často spojených i s problematikou bydlení (pomoc při vyplňování žádostí o přidělení městských bytů, doprovody na schůzky s pronajímateli, hledání vhodného bydlení).

Cíl 5.4. Podpora uplatnitelnosti na trhu práce

Na plnění opatření se podílí organizace Dživipen, o.p.s., která v roce 2016 získala nový projekt v rámci evropského sociálního fondu „Pomoc romským obyvatelům Opavy“, jehož cílem je rekvalifikovat 40 lidí a část jich zaměstnat (někteří již pracují na údržbě veřejné zeleně atd.).

Cíl 5.5. Prevence rizikových projevů chování

➤ práce s komunitou

Na plnění opatření se podílela organizace EUROTOPIA.CZ, o.p.s., která v roce 2016 pořádala následující návazné aktivity: 2 příměstské tábory, výchovně vzdělávací programy na různá témata, 1 zážitkový pobyt pro klienty, 39 akcí pro klienty, které zahrnovaly výtvarné ateliéry, diskusní a preventivní programy, filmové kluby, pravidelné taneční kroužky aj.

Dále se organizace EUROTOPIA.CZ, o.p.s. podílela na rozvoji komunitní práce a to konkrétně v obytném domě na ulici U Cukrovaru, jež je v majetku SMO. Do projektu bylo zapojeno přibližně 80 obyvatel tohoto domu. Proběhla výmalba společných prostor, vánoční tvoření s mikulášskou nadílkou přímo v prostorách objektu. Nedílnou součástí komunitní práce byly pravidelné výlety a kreativní dílničky pro děti předškolního věku a jejich rodiče.

Na plnění opatření se dále podílela organizace ELIM Opava, o.p.s., která v rámci aktivit zaměřených na prevenci rizikových projevů chování v roce 2016 pořádala kroužek beatboxu pod vedením lektora, tábor, výlety, fotbalový turnaj, tematicky zaměřená tvořivá odpoledne (velikonoční, vánoční, mikulášské aj.), tematické programy doplněné projekcí dokumentů a diskusemi. Rovněž proběhly aktivity financované z projektu *Aktivitou k prevenci – Na lumpárny nemám čas*, z rozpočtu MSK.

➤ podpora terénních pracovníků – preventistů

I v roce 2016 pracoval pro organizaci Dživipen o.p.s. terénní pracovník, který působil jako preventista.

➤ terénní program pro řešení drogové závislosti

Opatření, na jehož plnění se podílí organizace Dživipen o.p.s., se v roce 2016 nepodařilo zrealizovat.

➤ nízkoprahová zařízení pro děti a mládež a terénní programy pro děti a mládež

Na plnění opatření se v roce 2016 podílely organizace Elim Opava o.p.s. a EUROTOPIA.CZ, o.p.s., které poskytují sociální službu nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (NZDM).

Organizace Elim Opava v rámci služby NZDM Magnet v roce 2016 poskytovala podporu a pomoc v oblastech vzdělávání (psaní domácích úkolů, pomoc při výběru a přihlášení se na odborné učiliště),

vrstevnických vztahů, partnerských problémů aj. Díky dofinancování NZDM Magnet byla rozšířena provozní doba klubu na 5 dní v rozsahu 19,5 hodin týdně. Tato skutečnost byla velmi kladně přijata ze strany klientů (předchozí omezení služby z důvodu nedostatku finančních prostředků mělo vliv na krátkodobé snížení počtu klientů). Dohromady službu využilo 53 klientů.

Organizace EUROTOPIA.CZ, o.p.s. v rámci NZDM Klub Modrá kočka v průběhu roku 2016 připravovala pro klienty výchovně vzdělávací programy (diskusní kluby a preventivní programy), dále řadu zážitkových a edukativních aktivit (výtvarné ateliéry, seznámení s tradicemi aj.). Významnou aktivitou pak byla pomoc se školní přípravou klientů, která probíhala v průběhu celého roku 2016. NZDM Klub Modrá kočka byl otevřen čtyři dny v týdnu v odpoledních hodinách a na tuto běžnou otevírací dobu navazovaly aktivity probíhající o víkendech, svátcích a prázdninách. Celkem službu NZDM využilo 75 klientů.

Opatření bylo v roce 2016 splněno, a to v návaznosti na skutečnost, že organizace Elim Opava získala potřebné finanční prostředky k rozšíření provozní doby.

6/ Pracovní skupina Děti, mládež, rodina

Manažer: Gerhard Karhan

Počet členů: 16, počet jednání pracovní skupiny: 9

Popis cílové skupiny:

Do cílové skupiny patří všechny rodiny (i neúplné) s nezaopatřenými dětmi (0 - 15 let) a mládeží (15 - 18 let) žijící trvale v Opavě, včetně dětí a mládeže žijící mimo tyto rodiny. Jsou to zejména rodiny sociálně potřebné a rodiny v obtížné životní situaci, jejichž fungování je výrazně narušeno a k zvládnutí této situace potřebují pomoc, protože ji nedokáží řešit vlastními silami (řešení složitých rozvodových situací, partnerských problémů apod.). Dále rodiny, které neplní či plní nežádoucím způsobem své základní funkce a ohrožují její členy, především vývoj dětí.

Skupina bude dále řešit problematiku týraných, zneužívaných, zanedbávaných dětí a také problematiku dětí a mladistvých ohrožených sociálně patologickými jevy (mladí bezdomovci, mládež provozující prostituci, děti na útěku z ústavních zařízení, děti z rodin, ve kterých se objevuje závislost na drogách či alkoholu).

Do tematického zaměření skupiny Děti, mládež, rodina spadají také osoby, jichž se dotýká problematika náhradní rodinné péče.

Přehled definovaných cílů a opatření:

Cíl/ opatření	Název	Míra plnění
Cíl 6.1.	Rozvoj terénní sociální práce a poradenství s důrazem na podporu sociální asistence pro rodiny s dětmi	
Opatření 6.1.1.	Posílení sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, sociální asistence	splněno
Opatření 6.1.2.	Podpora odborného sociálního, speciálně-pedagogického, psychologického a právního poradenství pro rodiny s dětmi	splněno
Cíl 6.2.	Zajistit komplexní přístup k řešení problematiky bydlení rodin s dětmi, udržovat stávající zařízení a podporovat vznik nových zařízení	
Opatření 6.2.1.	Podpora azylového bydlení	splněno
Opatření 6.2.2.	Realizace a podpora návazného bydlení	splněno
Opatření 6.2.3.	Rozvoj krizové pomoci a krizového ubytování pro rodiny s dětmi	částečně
Cíl 6.3.	Prevence vzniku rizikového chování a snížení jeho výskytu s důrazem na rozšíření podpůrných služeb školám a rodinám s dětmi a nabídky volnočasových aktivit pro děti, mládež a rodinu	
Opatření 6.3.1.	Podpora a rozvoj nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, podpora komunitního centra pro rodiny, děti, mládež a jednotlivce a podpora mateřských center	splněno
Opatření 6.3.2.	Podpora školám a rodinám při práci s dětmi a mládeží ohroženou rizikovým chováním či školní neúspěšností a realizace preventivních a intervenčních aktivit ve školách	splněno
Opatření 6.3.3.	Podpora terénních aktivit pro děti a mládež	nesplněno

Výstupy za rok 2016:

Cíl 6.1. Rozvoj terénní sociální práce a poradenství s důrazem na podporu sociální asistence pro rodiny s dětmi

➤ Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

V rámci projektu SPOLU – Pro rodiny s dětmi (EUROTOPIA.CZ, o.p.s.) byly v roce 2016 poskytovány služby pro 81 rodin (celkem 277 osob). Ve spolupráci OSPOD Magistrátu města Opavy v roce 2016 spolupracovali se 6 rodinami.

Dále za Asistenční, mediační a terapeutické centrum (EUROTOPIA.CZ, o.p.s.) byla poskytnuta pomoc celkem 116 rodinám (192 klientům). Celkem bylo v AMT centru realizováno 2679 intervencí, 391 kontaktů, 9 asistencí, 55 mediací, 297 terapií a 398 krát bylo poskytnuto sociální poradenství.

Na plnění opatření se od začátku roku do 15. dubna 2016 podílela také opavská pobočka Fondu ohrožených dětí, která poskytla pomoc celkem 35 klientům. Po uvedeném datu byla služba převedena pod ostravskou organizaci Sdružení sociálních asistentů, z.s., proto docházelo zejména k uzavírání spisů a poskytovali krátkodobější pomoc, v případě dlouhodobější pomoci pracovníci organizace odkazovali klienty na ostatní organizace.

Organizace Elim Opava, o.p.s. v roce 2016 poskytovala pomoc rodinám v rámci těchto třech programů: program DO-učení (5 dobrovolníků individuálně doučovalo 5 dětí z klientských rodin), program Kamarád pro volný čas (spolupráce 3 dobrovolníků s 3 dětmi z klientských rodin) a dále terénní program Pro Rodinu, zajišťován sociálními pracovníky SAS Elim Opava. Od října začal také na podnět OSPOD Opava nově fungovat volnočasový kroužek pro děti „Klubik“.

Dobrovolnické centrum aktivně zapojuje dobrovolníky do činností v organizacích, se kterými mají podepsanou smlouvu (např. Psychiatrická nemocnice Opava, Armáda spásy v ČR, z.s., Charita Opava, Sírius p.o., domovy pro seniory apod.). Dobrovolníky jsou většinou studenti středních a vysokých škol, nezaměstnaní a aktivní senioři spolupracující se všemi přijímacími organizacemi a školami. Dále se dobrovolníci aktivně zapojují do programů doučení, kde jsou velkým přínosem dětem ze sociálně znevýhodněných rodin. V roce 2016 bylo aktivních 153 dobrovolníků, kteří dohromady odpracovali celkem 1795 hodin.

➤ odborné sociální, speciálně-pedagogické, psychologické a právní poradenství

Poradenské středisko EUROTOPIA nabízí pomoc a podporu při řešení obtížných životních situací. V roce 2016 poskytlo bezplatně sociálně právní poradenství a terapeutická podporu 214 klientům. Celkem bylo realizováno 816 intervencí a 723 kontaktů. Stejně jako v r. 2015 mělo Poradenské středisko Opava 100% úspěšnost při schvalování insolvenčních návrhů na oddlužení klientů soudem. Opatření bylo v roce 2016 naplněno.

V rámci Krizového centra Elim Opava se podařilo udržet bezplatné právní a psychologické poradenství pro osoby v krizi a oběti domácího násilí.

Cíl 6.2. Zajistit komplexní přístup k řešení problematiky bydlení rodin s dětmi, udržovat stávající zařízení a podporovat vznik nových zařízení

➤ azylové bydlení

V roce 2016 využilo službu azylový dům pro ženy a matky s dětmi (Armáda spásy v ČR, z.s.) celkem 109 uživatelů: 18 samostatných žen, 27 matek/3 otcové a 61 dětí. Službu se podařilo udržet a naplnit stanovené opatření.

➤ návazné bydlení

V rámci terénního programu Pro rodinu (Elim Opava o.p.s.) bylo rodinám poskytnuto poradenství v oblasti bydlení, vedení domácnosti, vypisování žádostí o městské byty, nácviky komunikace s pronajímateli, doprovázení na prohlídky bytů, pomoc s materiálním vybavením domácnosti aj. Tuto podporu v oblasti bydlení v roce 2016 poskytovali 23 rodinám. V rámci vybavení domácnosti klientských rodin byl 2x uspořádán Bazárek.

➤ krizová pomoc a krizové ubytování

V rámci služby Krizová pomoc (Elim Opava o.p.s.) v r. 2016 nabízeli ambulantní pomoc osobám nacházejících se v krizové situaci v oblastech rodiny mezilidských vztahů a domácího násilí. V roce 2016 bylo evidováno 119 klientů, 160 kontaktů a 705 intervencí. Podařilo se udržet multidisciplinární spolupráci se zainteresovanými subjekty. Dále poskytovali bezplatné psychologické poradenství a bezplatné právní poradenství pro oběti domácího násilí. Z finančních důvodů se nepodařilo udržet

krizové ubytování pro oběti domácího násilí, kdy registrace na poskytování pobytové služby byla již v r. 2015 zrušena. Z tohoto důvodu je opatření splněno částečně. Dále bylo poskytnuto poradenství v oblasti hledání bydlení a možnostech návazného bydlení organizací EUROTOPIA.CZ, o.p.s.

Cíl 6.3. Prevence vzniku rizikového chování a snížení jeho výskytu s důrazem na rozšíření podpůrných služeb školám a rodinám s dětmi a nabídky volnočasových aktivit pro děti, mládež a rodinu

➤ nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, komunitní a mateřská centra

Služba nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (NZDM) Magnet (ELIM Opava o.p.s.) v rámci aktivit zaměřených na prevenci rizikových projevů chování uspořádalo tematické programy pro děti a mládež. Dále probíhaly zážitkové a volnočasové akce a pravidelný kroužek Beatboxu. Díky dofinancování ze SMO se podařilo oproti roku 2015 opět navýšit provozní dobu NZDM Magnet na 19,5 hod./týdně. V roce 2016 využívalo službu 53 klientů, evidováno je 771 kontaktů a 737 intervencí.

Organizace EUROTOPIA.CZ, o.p.s. v rámci NZDM Klub Modrá kočka v průběhu roku 2016 připravovala pro klienty výchovně vzdělávací programy (diskusní kluby a preventivní programy), dále řadu zážitkových a edukativních aktivit (výtvarné ateliéry, seznámení s tradicemi aj.). Významnou aktivitou pak byla pomoc se školní přípravou klientů, která probíhala v průběhu celého roku 2016. NZDM Klub Modrá kočka byl otevřen čtyři dny v týdnu v odpoledních hodinách a na tuto běžnou otevírací dobu navazovaly aktivity probíhající o víkendech, svátcích a prázdninách. Celkem službu NZDM využilo 75 klientů.

Činnost Mateřského centra OASA byla v r. 2016 zaměřena na zamezení sociální izolace a posilování rodičovských kompetencí. Docházelo proto ke společným setkáním rodičů, realizovaly se aktivity podporující rozvoj pohybových a sociálních dovedností dětí, formování zdravé rodiny, aktivity k problematice jídelníčku, vzdělávání rodičů apod. s dětmi již od tří měsíců. Služby mateřského centra poskytly dohromady službu 409 klientům a poskytly 3 892 intervencí.

Opatření je však naplněné částečně, a to z toho důvodu, že se z důvodu nedostatku finančních prostředků nepodařilo udržet Mateřské centrum Neškola (Charita Opava).

➤ podpora školám a rodinám při práci s dětmi a mládeží ohroženou rizikovým chováním či školní neúspěšnosti a realizace preventivních a intervenčních aktivit ve školách

Ve školním roce 2015/16 se v rámci prevence rizikového chování uskutečnily například terapeutické, reedukační a výcvikové skupiny, dále probíhala práce se třídami a konaly se přednášky a besedy na různá témata. V rámci skupinové péče o klienty pak probíhaly depistáže speciálních pedagogů na školách, preventivní a intervenční programy realizované ambulantní formou v PPP nebo přímo na školách (preventivní programy, diagnostika školního klimatu a vztahů mezi vrstevníky ve třídách včetně řešení projevů šikany, práce se třídou k rozvoji sociálních dovedností a komunikačních kompetencí, programy k podpoře adaptace na školní prostředí, řešení dalších rizikových projevů chování). V roce 2016 se Individuální metodická spolupráce se školami a ostatními odborníky orientovala nejvíce na oblast problémového a rizikového chování žáků a studentů – projevy šikany, kyberšikany, agresivity, nekázně a záškoláctví, zneužívání návykových látek, sebepoškozování atd.; pracovalo se rovněž na tvorbě Minimálního preventivního programu, metodické dohlídky ve školách - pomoc při zavedení funkčního systému prevence; řešení případů ve spolupráci s ostatními odborníky. Dále se metodik prevence PPP podílel na přípravě a realizaci 8. krajské konference prevence rizikového chování v Malenovicích a na tvorbě strategie Komunitního plánování města Opavy.

Návazné a preventivní programy byly poskytovány v rámci činnosti NZDM organizacemi EUROTOPIA.CZ, o.p.s. a Elim Opava o.p.s.

➤ terénní aktivity pro děti a mládež

Vzhledem ke skutečnosti, že se v Opavě z důvodu nedostatku finančních prostředků nepodařilo udržet terénní program OPEN STREET (OPEN HOUSE o.p.s.), je toto opatření nesplněno.

7/ Pracovní skupina Osoby se specifickými sociálními problémy

Manažer: Mgr. Jana Žáčková, PhD.

Počet členů: 12, počet jednání pracovní skupiny: 8

Popis cílové skupiny:

Do pracovní skupiny spadají občané z oblastí problematiky:

1. trestněprávní (osoby vracející se z výkonu trestu odnětí svobody, osoby, proti kterým je vedeno trestní stíhání, oběti trestných činů, oběti domácího násilí atd.)
2. pracovněprávní (dlouhodobě nezaměstnaní, osoby diskriminované na trhu práce atd.)
3. sociálního vyloučení či ohrožení sociálním vyloučením (osoby bez přístřeší, osoby žijící nedůstojným způsobem života, zletilé osoby po ukončení ústavní výchovy atd.)
4. sociální patologie (osoby závislé na alkoholu či jiných toxikomaniích, osoby jinak závislé atd.)
5. nepříznivé životní situace (jednotlivci či bezdětné rodiny v přechodné či dlouhodobější sociální krizi, osoby neschopné zabezpečit si své základní životní potřeby atd.).

Přehled definovaných cílů a opatření:

Cíl/ opatření	Název	Míra plnění
Cíl 7.1.	Udržení a rozvoj terénní služby	
Opatření 7.1.1.	Podpora a udržení terénního programu pro uživatele drog	splněno
Cíl 7.2.	Udržení a rozvoj ambulantních služeb	
Opatření 7.2.1.	Podpora a udržení krizové pomoci	splněno
Opatření 7.2.2.	Noclehárny	splněno
Opatření 7.2.3.	Nízkoprahové denní centrum	splněno
Opatření 7.2.4.	Sociální rehabilitace	splněno
Opatření 7.2.5.	Kontaktní centrum	splněno
Opatření 7.2.6.	Odborné sociální poradenství	splněno
Opatření 7.2.7.	Probační resocializační a reintegrační programy	splněno
Cíl 7.3.	Udržení a rozvoj pobytových služeb	
Opatření 7.3.1.	Udržení a zkvalitnění služby azylového domu	splněno
Opatření 7.3.2.	Nouzové ubytování pro osoby v krizi	nesplněno
Cíl 7.4	Rozvoj terénních programů	
Opatření 7.4.1.	Vznik a udržení terénního programu pro osoby ohrožené rizikovým způsobem života	splněno

Výstupy za rok 2016:

Cíl 7.1. Udržení a rozvoj terénní služby

➤ terénní program

Na plnění opatření Podpora a udržení terénního programu pro uživatele drog se v roce 2016 podílela organizace Krizové a kontaktní centrum "Pod slunečníkem". Opatření bylo splněno, i v roce 2016 organizace poskytla klientům výměnný program (výměna inj. stříkaček), distribuci zdravotnického materiálu, hygienický servis (sprcha, praní prádla), dále zprostředkovala nabídku testů klientům (těhotenský, na zjištění hepatitid či viru HIV) či ošetření drobných poranění.

V průběhu roku 2016 byla přijata nová pracovnice na pozici terénní a kontaktní pracovník.

Cíl 7.2. Udržení a rozvoj ambulantních služeb

➤ krizová pomoc

Na plnění opatření se podílí Charita Opava, a to Středisko Naděje - SKP, které poskytuje službu krizové pomoci. Jedná se o krizovou intervenci osobám v krizi, která je poskytována prostřednictvím osobního kontaktu, tak i internetového psychosociálního poradenství apod. Služba je pro klienty velmi dostupná z důvodu své bezplatnosti a krátkých čekacích lhůt pro objednání. V roce 2016 se realizovaly a rozvíjely strukturální změny střediska – klienti začali službu využívat opakovaně, přičemž k dispozici byli také dva psychoterapeuti s rozličnými výcviky tak, aby byla služba klientům poskytována kvalitně i s ohledem na různost zátěžových situací.

Dále došlo k dalšímu postupnému nárůstu nejen počtu intervencí o 10% (celkem 291 intervencí), ale také celkového počtu klientů (75 neopakovatelných, 91 opakovaně). Částečně se změnila rovněž cílová skupina, kdy se na službu nejčastěji obraceli klienti v zátěžových situacích, týkajících se jejich složité rodinné situace, mezilidských vztahů apod.

Středisko Naděje - SKP publikuje v rubrice Občanské judo v týdeníku Regionu Opavsko a rovněž se účastní komunitní služby Psychiatrické nemocnice v Opavě.

V rámci služby jsou poskytovány i fakultativní služby: šatník, krizový nákup pro rodiny s dětmi atd.

➤ noclehárny

Poskytovatelem této sociální služby je Armáda spásy v ČR, která v roce 2016 provozovala noclehárnu pro muže (Centrum sociálních služeb Samaritán, Nákladní ulice) a noclehárnu pro ženy (Dům pro ženy a matky s dětmi, Rybářská ulice).

V noclehárně pro muže v roce 2016 pomohli celkem 118 klientům (4544 lůžkodnů). Těmto klientům byla poskytnuta možnost přenocování, vytvoření podmínek pro osobní hygienu, výdej stravy zdarma a vytvoření podmínek pro přípravu vlastní stravy. Zároveň organizace poskytovala program „volná židle“ (přečkání noci na židli v teple).

Službu Noclehárna pro ženy v roce 2016 využilo 30 uživatelů (celkem 1462 lůžkodnů), kterým byly zajištěny podmínky pro hygienu, stravování, vyprání prádla a dále poskytnuto sociální poradenství a pomoc při vyřizování běžných záležitostí dle individuálního plánu.

➤ nízkoprahové denní centrum

Poskytovatelem sociální služby nízkoprahové denní centrum (NDC) pro osoby bez přístřeší je Armáda spásy v ČR, z.s. a to v objektu na Nákladní ulici v Opavě (Centrum sociálních služeb Samaritán). V roce 2016 došlo k rozšíření pracovního týmu centra o jednoho sociálního pracovníka a v dubnu pak k registraci nové sociální služby terénní programy (viz níže), čímž došlo k oddělení terénní práce od služby nízkoprahového denního centra.

V porovnání s rokem 2015 došlo k nárůstu počtu příchodů na službu NDC a také k nárůstu počtu úkonů u základních služeb – odběr jednoduché stravy, využití hygienického zázemí. Službu využilo celkem 209 jedinečných uživatelů.

➤ sociální rehabilitace

Hlavním přínosem služby v roce 2016 bylo poskytovat cílové skupině (muži a ženy starší 18 let do doby pobírání starobního důchodu) podporu v oblasti udržení či obnovení pracovních návyků, získání nových praktických dovedností a schopností a také podporu v oblasti hledání nového pracovního místa. Uvedeným projektem organizace pomáhala osobám ohroženým sociálním vyloučením z důvodu nezaměstnanosti začlenit se zpět do společnosti. V roce 2016 využilo službu sociální rehabilitaci 23 uživatelů (9 žen a 14 mužů). Velkým úspěchem je, že z uvedeného počtu získalo 11 uživatelů zaměstnání na dobu 1 roku ve spolupráci s Úřadem práce a z toho 9 uživatelů začalo pracovat na Farmě ve Strahovicích, 2 uživatelky pak na pozici pomocného personálu v prádelně a jidelně v Centru sociálních služeb Samaritán.

V roce 2016 byla rozšířena nabídka využití služby sociální rehabilitace i pro osoby, které nemohou jet na farmu do Strahovic na celý den. Z tohoto důvodu organizace začala jezdit na farmu 1x týdně na dopoledne, přičemž nabídku využily matky a ženy z Domu pro matky s dětmi i lidé fyzicky slabší, kteří by nevládli zátěž celého pracovního dne.

V neposlední řadě organizace navázala větší spolupráci s úřadem práce v Kravařích i v Opavě, kde byla služba sociální rehabilitace více představena a následně úřednice informovali o službě vhodné uchazeče o zaměstnání.

➤ **kontaktní centrum**

Krizové a kontaktní centrum „Pod Slunečníkem“ poskytovalo v rámci kontaktního centra vyjma terénního programu rovněž poradenství v oblastech bezpečného užívání drog, přenosných infekčních chorob, sociálně právní oblasti aj., sociální poradenství (pomoc při orientaci v sociálním systému, sociální asistence, odkazy na další organizace a instituce), motivační tréninky, konzultace s psychologem, zprostředkování detoxu či léčby motivovaným klientům.

Základním přínosem kontaktního centra je redukce škod a rizik u osob ohrožených návykovým chováním a současně prevence sociálního vyloučení cílové populace.

V roce 2016 fungovala Poradna pro hráče a osoby blízké a organizace poskytovala poradenství a terapie rovněž osobám v náročné životní situaci či psychosociální krizi formou krizové intervence, terapie, návčiku relaxačních technik apod. Organizace za rok 2016 poskytla službu celkem 191 klientům.

➤ **odborné sociální poradenství**

Na plnění opatření se podílí Občanská poradna Charity Opava. Za rok 2016 službu navštívilo 1 023 neopakovatelných klientů a 557 klientů navštívilo službu opakovaně. Pracovníci Občanské poradny vykonali 2 432 intervencí a 176 kontaktů.

Občanská poradna se i v roce 2016 angažovala v oblasti preventivních aktivit zaměřených na veřejnost, a to v rámci zvýšení právního a sociálního povědomí osob, a to jak „běžné“ veřejnosti, tak i klientů různých zařízení, sociálních služeb, institucí, žáků základních a středních škol. Tyto preventivní aktivity byly prováděny prostřednictvím přednášek, zejména na témata z oblasti uzavírání spotřebitelských smluv, práv a povinností spotřebitele, oblasti finanční gramotnosti osob.

Občanská poradna se rovněž angažuje v osvětě rubrikou „Občanské judo“, která vychází v opavském týdeníku Region Opavsko.

➤ **Probační resocializační a reintegrační programy**

Opatření bylo splněno, vzhledem k tomu, že probační, resocializační a reintegrační programy v roce 2016 probíhaly a Probační a mediační služba navázala úzkou spolupráci s organizací EUROTOPIA.CZ, o.p.s. Probíhal *Probační program K2*, jehož posláním bylo účinně pomoci dětem blízkým věku 15 let, mladistvým a mladým dospělým, kteří se dostali do problémů se zákonem. Dále probíhal *Resocializační program*, jehož posláním bylo podporovat začlenění dospělých osob, které se dopustily trestného činu zpět do společnosti. Cílem programů byla prevence a snižování rizik opakování trestné činnosti, motivace k reintegraci klienta, komplexní podpora aj. Do programu byli zařazeni 4 klienti (muži) ve věku 18 - 26 let a dospělí klienti, z toho 3 byli z Opavska a 1 z Bruntálska. V rámci programu bylo s klienty obou cílových skupin v přímé práci realizováno 246 intervencí a do spolupráce bylo zapojeno 11 rodinných příslušníků - jednalo se především o rodiče klientů, u dospělých byli zapojeni také partneři. S rodinnými příslušníky bylo v rámci programů realizováno 23 setkání a probíhala rovněž úzká spolupráce s kurátory pro mládež (OSPOD).

Cíl 7.3. Udržení a rozvoj pobytových služeb

➤ **azylové domy**

Sociální službu azylový dům (azylový dům pro muže) poskytuje organizace Armáda spásy v ČR, z.s. a to v objektu na Nákladní ulici v Opavě. Organizace v rámci této registrované služby disponuje rovněž tzv. tréninkovými byty, do kterých lze klienty přesunout. Organizace rovněž v objektu na Rybářské ulici v Opavě poskytuje službu azylový dům pro ženy a matky s dětmi, kterou v roce 2016 využilo celkem 109 uživatelů: 18 samostatných žen, 27 matek/3 otcové a 61 dětí. Službu se podařilo udržet a naplnit stanovené opatření.

Službu azylový dům pro muže v roce 2016 využilo celkem 71 jedinečných uživatelů (57 uživatelů využilo azylový dům na Nákladní a 14 uživatelů využilo tréninkové byty - Na Pastvisku, Krnovská a Liptovská). Oproti roku 2015 se jedná o nárůst o 17 uživatelů.

V lednu 2016 byl v rámci služby zajištěn nový tréninkový byt v Opavě - Kylešovicích pro 3 uživatele a podařilo se zrekonstruovat stávající tréninkový byt na ul. Na Pastvisku.

Celkově se dá považovat za úspěch, že 8 uživatelů azylového domu přešlo do tréninkových bytů a v průběhu roku 2016 pak došlo k přechodu 8 uživatelů do běžného nájemního bydlení. Dařilo se rovněž v oblasti zaměstnávání - například v listopadu 2016 bylo zaměstnáno 12 uživatelů

z azylového domu a 5 z tréninkových bytů, v průběhu roku se pak dále dařilo uživatelům nalézt zaměstnání buď v konkrétních firmách nebo prostřednictvím personálních agentur.

➤ **nouzové ubytování**

Již v roce 2015 se pracovní skupina rozhodla, že toto opatření nebude s ohledem na velkou finanční náročnost na provoz a údržbu nouzového ubytování a s ohledem na předchozí zkušenosti naplňovat. Opatření z tohoto důvodu nebylo splněno.

Cíl 7.4. Rozvoj terénních programů

➤ **terénní program pro osoby ohrožené rizikovým způsobem života**

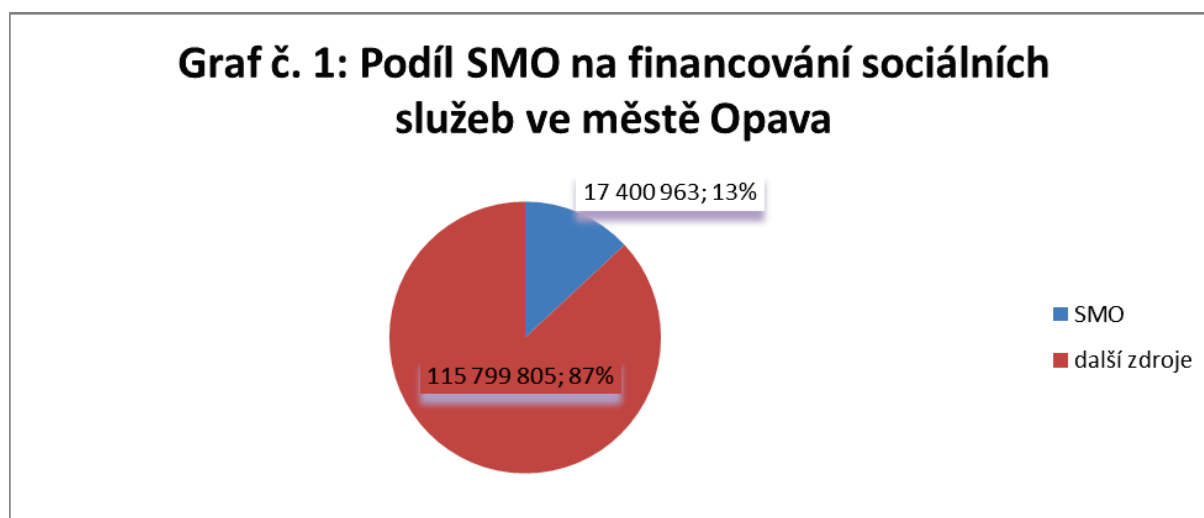
Organizace Armáda spásy v ČR, z.s. zaregistrovala od 01.01.2016 sociální službu terénní programy, přičemž s ohledem na nezajištění finančních prostředků byla služba poskytována od 01.04.2016. Opatření se podařilo naplnit – terénní pracovníci kontaktovali téměř 90 osob potýkajících se s problémy, které ohrožovaly jejich životní stabilitu. Těmto osobám byla aktivně nabízena pomoc a podpora v řešení jejich nepříznivé sociální situace. Hlavním principem a cílem služby terénní programy bylo aktivní vyhledávání osob bez přístřeší, nebo osob, které žijí v nevyhovujících podmínkách a navázání kontaktu s nimi. Druhotným cílem je snaha o zmírnění šíření infekčního onemocnění, zmírnění dopadu bezdomovectví ve městě a také prevence drobné kriminality

II. Struktura a zdroje financování cílů a opatření

Celkový přehled o získaných finančních prostředcích podle zdrojů financování v roce 2016 (viz příloha č. 3):

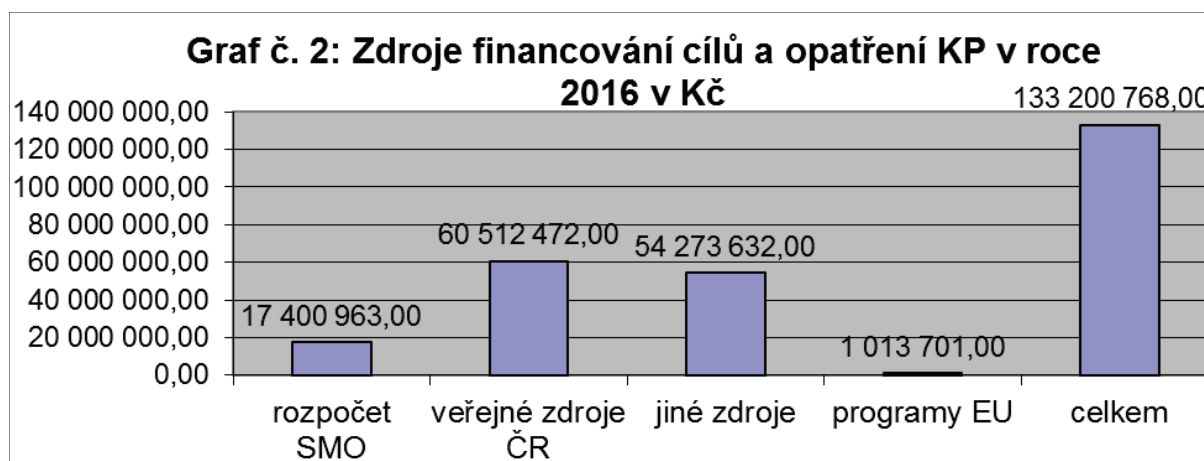
Celkový objem finančních prostředků 133.200.768,00 Kč byl vynaložen na realizaci sociálních služeb v rámci cílů a opatření Komunitního plánu rozvoje sociálních a souvisejících služeb statutárního města Opavy na období 2014 - 2016 za rok 2016.

Níže uvedený graf znázorňuje podíl finančních prostředků z rozpočtu SMO a dalších zdrojů na financování sociálních a souvisejících služeb na území SMO.

Příspěvek SMO představuje 13%, celkem se jedná o částku **17.400.963,00 Kč**. V této částce je zahrnut objem dotací na sociální a související služby (16.113.000,00 Kč), dále příspěvek SMO pro Seniorcentrum Opava, p.o. (1.000.000,00 Kč). Částka obsahuje rovněž 287.963,00 Kč, což jsou finanční prostředky vynaložené na aktivity v rámci Komunitního plánování sociálních služeb na rok 2016 (Den sociálních služeb, vzdělávací akce, společné setkání pracovních skupin a jiné).

V dalším grafickém znázornění jsou uvedeny veškeré zdroje financování cílů a opatření KP v roce 2016.

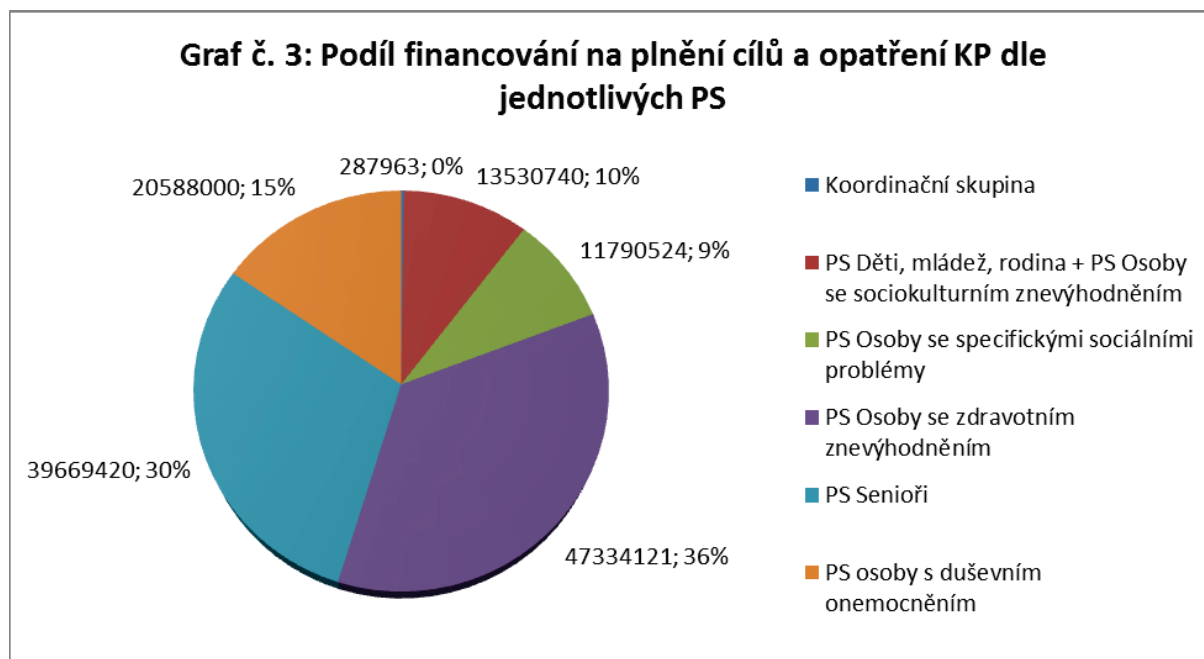

Z grafu vyplývá, že největším zdrojem financování byly veřejné zdroje ČR (Úřady práce, MPSV, kraje) s celkovým objemem financí 60.512.472,00 Kč, které činí 45% z celkového objemu financí (viz graf č. 2).

Druhým největším zdrojem financování byly jiné zdroje (úhrady uživatelů, dary, nadace) s celkovým objemem financí 54.273.632,00 Kč, který činí 41% z celkového objemu financí (viz graf č. 2).

Nejmenším zdrojem financování byly programy EU, ze kterých byla poskytnuta částka 1.013.701,00 Kč, tedy 1% z celkového objemu financí (viz graf č. 2).

Na základě uzavření smlouvy o podpoře sociálních služeb mezi statutárním městem Opava a Moravskoslezským krajem byli vybraní poskytovatelé služeb sociální prevence (azylový dům, sociální rehabilitace a nízkoprahové denní centrum) v roce 2016 financováni z rozpočtu Moravskoslezského kraje v rámci individuálního projektu (dále IP) „Optimalizace sítě služeb sociální prevence v Moravskoslezském kraji“. V letech 2015 a 2016 se SMO zavázalo podílet se spolu s MSK dle sjednaných podmínek na podpoře vybraných sociálních služeb, a to formou účelově určené dotace do rozpočtu kraje v celkové maximální výši 10.180.189,00 Kč (5.091.000,00 Kč/rok). V minulém roce bylo z rozpočtu SMO na podporu služeb sociální prevence zařazených v IP poskytnuto 3.615.005,00 Kč. Tyto finanční prostředky jsou však započteny ve veřejných zdrojích ČR, vzhledem k tomu, že vyplácení dotace organizacím bylo poskytnuto ze strany Moravskoslezského kraje.

Největší podíl financí byl z rozpočtu SMO vynaložen pro plnění opatření komunitního plánu za pracovní skupiny Osoby se zdravotním znevýhodněním. Celkem se jedná o částku 47.334.121,00 Kč. Dále následuje pracovní skupina Senioři s částkou 39.669.420,00 Kč a pracovní skupina Osoby s duševním onemocněním – 20.588.000,00 Kč. Pro zabezpečení cílových skupin Senioři a Osoby se zdravotním znevýhodněním bylo z rozpočtu SMO poskytnuto nejvíce finančních prostředků s ohledem na skutečnost, že pro tyto cílové skupiny je zastoupeno množství pobytových sociálních služeb (chráněné bydlení, domovy pro seniory), jejichž provoz je dražší než např. provoz služeb terénních.

Vzhledem k tomu, že se práce na plnění cílů a opatření z oblasti pracovních skupin Děti, mládež, rodina a Osoby se sociokulturním znevýhodněním prolínala, jsou finance těchto dvou skupin sečteny. Dohromady se jedná o částku 13.530.740,00 Kč. Dále následuje pracovní skupina Osoby se specifickými sociálními problémy s částkou 11.790.524,00 Kč. Nejmenší podíl financí byl vynaložen pro plnění opatření koordinační skupiny – 287.963,00 Kč.

III. Závěr

Tabulka č. 2 Míra naplnění stanovených opatření za jednotlivé skupiny

Název skupiny	Splněno	Částečně	Nesplněno	Celkem
Koordinační skupina	5	2	2	9
Pracovní skupina Senioři	6	2	0	8
Pracovní skupina Osoby se zdravotním znevýhodněním	11	1	1	13
Pracovní skupiny Osoby s duševním onemocněním	6	2	1	9
Pracovní skupina Osoby se sociokulturním znevýhodněním	11	0	1	12
Pracovní skupina Děti, mládež, rodina	6	1	1	8
Pracovní skupina Osoby se specifickými sociálními problémy	10	0	1	11
Celkem všechny skupiny	55	8	7	70
Míra plnění v procentech	79%	11%	10%	100,00%

Výše uvedená tabulka znázorňuje míru plnění opatření za jednotlivé pracovní skupiny. **Z tabulky vyplývá, že 79% opatření se podařilo v roce 2016 splnit**, což je o 9% vyšší míra než v předchozím roce. **11% opatření se podařilo splnit částečně**. Celkově se tedy jedná o **90% míru plnění** realizace všech 70 opatření, což můžeme považovat za úspěch.

Za největší přínos realizace posledního roku 3. Komunitního plánu lze považovat především udržení funkčního systému stávajících sociálních a souvisejících služeb na území města Opavy. Významný podíl na jeho udržení mělo SMO, které ze svého rozpočtu podpořilo celkem 26 organizací.

Také v roce 2016 pokračoval Individuální projekt Moravskoslezského kraje „Podpora a rozvoj služeb sociální prevence v Moravskoslezském kraji“, který zajistil financování několika poskytovatelům služeb sociální prevence (azylový dům, sociální rehabilitace, nízkoprahová denní centra). Na jeho financování se v roce 2016 podílel Moravskoslezský kraj i SMO. Vzhledem k tomu, že SMO finanční prostředky na podporu těchto služeb zasílaly na účet Moravskoslezského kraje, je u uvedených služeb zapojených do Individuálního projektu v příloze č. 2: *Seznam organizací, kterým byly poskytnuty účelové dotace na poskytování sociálních a souvisejících služeb v roce 2016 z rozpočtu SMO* uvedena částka 0,00 Kč. Neznamena to však, že by se SMO na jejich financování nepodílelo.

V roce 2016 se i nadále dařilo naplňovat jedno z důležitých opatření KP, a to potřebnou pobytovou odlehčovací službu pro seniory, kterou od roku 2014 poskytuje organizace Vila Vančurova o.p.s. Organizace dále registrovala službu domov se zvláštním režimem s kapacitou 8 lůžek. Charitě Opava se v roce 2016 podařilo navýšit kapacitu chráněného bydlení v Domě sv. Cyrila a Metoděje pro zrakově postižené ve Vlastovičkách o 3 byty.

Počátkem roku 2016 byla vytvořena *Závěrečná zpráva z Pracovní skupiny pro úkol: Definování potřeb pečujících o osobu se zdravotním postižením*, která byla důležitým podkladem pro zpracování cílů a opatření nového komunitního plánu na období 2017 – 2021 za Pracovní skupinu Osoby se zdravotním znevýhodněním.

Problematické oblasti – Stále přetrvávajícím problémem je absence sociální služby pro osoby s poruchou autistického spektra. Problematika se začala řešit již v roce 2015 a následně i v roce 2016 při tvorbě čtvrtého komunitního plánu. Výstupem z jednání a kulatých stolů s poskytovateli sociálních služeb a pečujícími osobami je, že organizace Sírius, p.o. plánuje registrovat odlehčovací pobytovou službu pro osoby s těžkým a kombinovaným postižením, včetně poruch autistického spektra, především imobilním, bez omezení věku a s okamžitou kapacitou 2 klientů.

Organizace dále plánuje rozšířit a upravit cílovou skupinu: osoby s těžkým kombinovaným postižením, včetně poruch autistického spektra ve věku od 3 do 26 let a potřebný rozvoj spolupráce se stávajícím poskytovatelem rané péče pro rodiny s dětmi s mentálním a kombinovaným postižením a děti s autismem. Dále organizace plánuje v rozmezí jednoho roku vyčlenit 1-2 bytové jednotky ve službě chráněného bydlení pro poskytování služby uživatelům s PAS.

Další pozitivní skutečností při řešení nedostatku služeb a návazných aktivit pro osoby s PAS je, že se do komunitního plánování sociálních služeb zapojila ostravská organizace MIKASA, z.s., která v současné době zahajuje realizaci aktivizačních a motivačních programů pro osoby s PAS v Opavě (od 16 let a výše). Bude se jednat především o edukační motivační kurzy (PC, komunikace, zaměstnávání, právní oblast), podporu zaměstnávání a dalšího vzdělávání, aktivizačně terapeutické aktivity v oblasti společenského chování, partnerského/manželského soužití a komunikace, a to v období od dubna 2017 do září 2019.

I přes výše uvedené snahy poskytovatelů sociálních služeb o rozšíření sítě služeb pro cílovou skupinu PAS v Opavě bude nutné se problematikou uvedené cílové skupiny i nadále zabývat.

Další oblastí, kterou bude nutné do budoucna řešit, je vznik nových služeb pro osoby s duševním onemocněním v návaznosti na reformu psychiatrické péče. Psychiatrická nemocnice plánuje registrovat služby následné péče pro osoby odcházející z nemocnice a rozšiřovat další služby. Bude nutné se situací komplexně zabývat, přičemž veškeré důležité cíle v této oblasti shrnuje nový komunitní plán na období 2017 – 2021. Tento plán v sobě shrnuje rovněž záměry ostatních poskytovatelů pobytových sociálních služeb, např. pro seniory, kterými bude rovněž potřeba se zabývat.

Další dlouhodobě nevyřešenou oblastí jsou např. pobytové odlehčovací služby. Ve městě Opava je organizací Vila Vančurova o.p.s. poskytována pobytová odlehčovací služba pro seniory, která je zájemci plně využívána, avšak pro jiné cílové skupiny (osoby se zdravotním znevýhodněním a osoby s duševním onemocněním) se tuto sociální službu zřídit nepodařilo (služba je finančně nákladná a nebyl nalezen vhodný poskytovatel). Situaci se snaží řešit i příspěvková organizace Sírius, která v roce 2016 poskytovala alespoň tzv. krátkodobé pobyty, o které byl velký zájem. Krátkodobé pobyty byly určeny především pro děti a mladé dospělé, s cílem umožnit pečujícím osobám oddech a odpočinek a podpořit je v možnosti ověřit si bezpečí poskytovaných služeb. Registrace pobytové formy odlehčovací služby je tak i nadále v řešení (viz informace výše).

Seznam použitých zkratk:

APZ	aktivní politika zaměstnanosti
CSS	centrum sociálních služeb
CZP	Centrum pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje o.p.s.
ČR	Česká republika
DPS	domov pro seniory
DZR	domov se zvláštním režimem
EU	Evropská unie
FOD	Fond ohrožených dětí
CHB	chráněné bydlení
CHD	chráněné dílny
IKV	interkulturní výchova
IP MSK	Individuální projekt Moravskoslezského kraje
KKC	Krizové a kontaktní centrum „Pod slunečníkem“
KC	komunitní centrum
KD	klub důchodců
KP	komunitní plán, komunitní plánování
KPSS	komunitní plánování sociálních služeb
KS	koordinační skupina
MMO	Magistrát města Opavy
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSK	Moravskoslezský kraj
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NNO	nestátní nezisková organizace
NOZ	nový občanský zákoník
NP	následná péče
NZDM	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
o.p.s.	obecně prospěšná společnost
o.s.	občanské sdružení
OSPOD	oddělení sociálně právní ochrany dětí
OSV	odbor sociálních věcí
OZP	osoby se zdravotním postižením
OZZ	osoby se zdravotním znevýhodněním
PMS	Probační a mediační služba
PN	psychiatrická nemocnice
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
PPPD	pěstounská péče na přechodnou dobu
PS	pracovní skupina
PRP	probační resocializační a reintegrační programy
RK	realitní kancelář
ROP	Regionální operační program
SJM	společné jmění manželů
SLU	Slezská univerzita v Opavě
SMO	statutární město Opava
SONS	Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých
SŠ	střední škola
SVI	system včasné intervence
TM	Tým pro mládež
ÚP	Úřad práce
ZP	Zákoník práce
z.s.	zapsaný spolek
ZŠ	základní škola

Příloha č. 1: Seznam organizací, kterým byly poskytnuty účelové dotace na poskytování sociálních a souvisejících služeb v roce 2016 z rozpočtu SMO

Poř. č.	Název organizace (sídlo, IČ)	Název projektu/sociální služby	Financování městem v roce 2016 (Kč)
1.	ANIMA VIVA z.s., Liptovská 1045/21, Opava, IČ 26591014,	a) Sociální rehabilitace-Centrum ANIMA Opava	0,00
		b) Sociální poradna ANIMA VIVA z.s. (při PL Opava v areálu SN Opava)	97 000,00
		c) Podporované zaměstnání OZP při CAO	200 000,00
		Celkem	297 000,00
2.	Armáda spásy v ČR, z.s., Petržilkova 2565/23, Praha, IČ 40613411	a) Centrum sociálních služeb Samaritán - Azylový dům	0,00
		b) Centrum sociálních služeb Samaritán - Noclehárna	183 000,00
		c) Centrum sociálních služeb Samaritán - Nízkoprahové denní centrum	0,00
		d) Centrum sociálních služeb Samaritán – Sociální rehabilitace	0,00
		e) Azylový dům pro matky s dětmi - Azylový dům	0,00
		f) Azylový dům pro matky s dětmi - Noclehárna	104 000,00
		g) Terénní programy	87 000,00
Celkem	374 000,00		
3.	Centrum pro dětský sluch Tamtam, o.p.s., Hábova 1571, Praha, IČ 499811	Raná péče pro Moravu a Slezsko	10 000,00
		Celkem	10 000,00
4.	Centrum pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje o.p.s., Bieblova 2922/3, Ostrava, IČ 26593548	a) Poradna pro osoby se zdravotním postižením Opava	97 000,00
		b) Osobní asistence Opava	1 000 000,00
		Celkem	1 097 000,00
5.	Centrum služeb pro neslyšící a nedoslýchavé, o.p.s., 28. října 286/10, Moravská Ostrava, 702 00 Ostrava, IČ 02407451	Tlumočnická služba	8 000,00
		Celkem	8 000,00
6.	Česká provincie Kongregace Dcer Božské Lásky, Rooseveltova 886/47, Opava, IČ 00494453	Domov pro seniory - Domově sv. Zdislavy	800 000,00
		Celkem	800 000,00
7.	Elim Opava o.p.s., Rolnická 1636/21a, Opava, IČ 68177615	a) Nízkoprahový klub pro děti a mládež Magnet	157 000,00
		b) Krizová pomoc – Krizové centrum Elim Opava	197 000,00

		c) SAS ELIM OPAVA	182 000,00
		d) Dobrovolnické centrum Elim Opava	100 000,00
		Celkem	636 000,00
8.	EUROTOPIA.CZ, o.p.s., Zaccpalova 27, Opava, IČ 25852345	a) NZDM Klub Modrá kočka	300 000,00
		b) Poradenské středisko Eurotopia	135 000,00
		c) SPOLU – Pro rodiny s dětmi	160 000,00
		d) AMT centrum	415 000,00
		Celkem	1 010 000,00
9.	FOKUS - Opava, z.s., Opavská 33, Svobodné Heřmanice, IČ 26990881	a) Služby následné péče	130 000,00
		b) Podpora samostatného bydlení	149 000,00
		c) Sociální rehabilitace	0,00
		d) Chráněná dílna	290 000,00
		Celkem	569 000,00
10.	Fond ohrožených dětí, Na poříčí 1038/6, Praha, IČ 00499277	Pomoc sociálně ohroženým rodinám s dětmi	45 791,00
		Celkem	45 791,00
11.	Charita Opava, Přemyslovců 13/26, Opava, IČ 43964591	a) Denní stacionář Mraveneček	800 000,00
		b) Denní stacionář pro seniory	500 000,00
		c) Dům sv. Cyrila a Metoděje pro zrakově postižené ve Vlastovičkách - chráněné bydlení	305 000,00
		d) Dům sv. Cyrila a Metoděje pro zrakově postižené ve Vlastovičkách - sociální rehabilitace	400 000,00
		e) Charitní hospicová péče "Pokojný přístav"	550 000,00
		f) Charitní pečovatelská služba	940 000,00
		g) Chráněné a podporované bydlení pro duševně nemocné - chráněné bydlení	318 000,00
		h) Chráněné a podporované bydlení pro duševně nemocné - následná péče	349 000,00
		i) Chráněné dílny Charity Opava	2 991 000,00
		j) Klub sv. Anežky, klub seniorů Charity Opava	12 000,00
		j) Mateřské centrum Neškola	12 000,00
		k) Občanská poradna - Opava	385 000,00
		l) Radost sociálně terapeutická dílna	405 000,00
		m) Naděje – středisko krizové pomoci	305 000,00
		Celkem	8 272 000,00
12.	JINAK, o.p.s., Brantice 220, Brantice, IČ 1606085	Podpora samostatného bydlení JINAK	305 000,00
		Celkem	305 000,00
13.	KAFIRA o.p.s., Horní náměstí 132/47, Opava, IČ 26588773	Sociální rehabilitace	250 000,00
		Celkem	250 000,00
14.	Klub bechtěreviků z.s., Na slupi 450/4, Praha, IČ 00550477	Chci se dívat lidem do očí	8 000,00
		Celkem	8 000,00
15.	Krizové a kontaktní centrum "Pod slunečníkem" o.p.s., Hradecká 650/16, Opava, IČ 47812052	Kontaktní a krizové centrum "Pod Slunečníkem"	780 000,00

		Celkem	780 000,00
16.	Mateřské centrum OASA - klub pro matku a dítě o.p.s., IČ 26832755	Tematické setkávání rodičů s dětmi od narození	5 000,00
		Celkem	5 000,00
17.	Vila Vančurova o.p.s., Vančurova 1217/5, IČ 00250152	a) Domov pro seniory Vila Vančurova	750 000,00
		b) Odlehčovací služba Vila Vančurova	110 000,00
		Celkem	860 000,00
18.	Pečovatelská služba OASA Opava, o.p.s., Poštovní 239, Raduň, IČ 26839857	Terénní pečovatelská služba	500 000,00
		Celkem	500 000,00
19.	Sdružení sociálních asistentů, z.s., Smetanovo náměstí 1180/7, Moravská Ostrava, 702 00 Ostrava, IČ 26642638	Pomoc sociálně ohroženým rodinám s dětmi	111 209,00
		Celkem	111 209,00
20.	Sdružení zdravotně postižených v ČR – okresní výbor Opava, IČ 47813423	Volnočasové aktivity pro seniory a osoby se zdravotním postižením	14 000,00
		Celkem	14 000,00
21.	Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, Krakovská 1695/21, Praha, IČ 65399447	Odborné sociální poradenství pro osoby se zrakovým postižením	78 000,00
		Celkem	78 000,00
22.	Slezská diakonie, Na Nivách 259/7, Český Těšín, IČ 65468562	Poradna Rané péče MATANA	40 000,00
		Celkem	40 000,00
23.	Slezský klub stomiků Opava, z.s., Antonína Sovy 1395/11, Opava, IČ 27050459	Zajištění činnosti Slezského klubu stomiků Opava	5 000,00
		Celkem	5 000,00
24.	Svaz tělesně postižených v ČR, z.s. - okresní organizace Opava, IČ 47814748	Volnočasové aktivity pro tělesně postižené a seniory	14 000,00
		Celkem	14 000,00
25.	Svaz postižených civilizačními chorobami v ČR, z.s., okresní výbor Opava, IČ 47813415	Služby pro zdravotně postižené osoby civilizačními chorobami	14 000,00
		Celkem	14 000,00
26.	Středisko rané péče SPRP Ostrava, Havlíčkovo nábřeží 2728/38, Ostrava, IČ 75095017	Raná péče pro děti se zrakovým a kombinovaným zrakovým postižením ve městě Opava	10 000,00
		Celkem	10 000,00
	CELKEM		16 113 000,00

ANIMA VIVA z.s.: Centrum ANIMA Opava- sociální rehabilitace

Příklad dobré praxe včetně spolupráce ostatních odborníků a spolupracujících organizací ve prospěch klienta

Do služby sociální rehabilitace poskytované ANIMA VIVA z.s. přišla klientka (46 let) v říjnu 2015 na doporučení pracovnice Úřadu práce v Opavě, kde byla registrovaná jako uchazečka o zaměstnání. Její diagnóza z okruhu úzkostně – depresivních poruch ji však výrazným způsobem ztěžovala uplatnění nejen na otevřeném trhu práce, ale také v běžném životě. Pracovníci ANIMA VIVA z. s. tedy u klientky nejprve zjistili její konkrétní potřeby a očekávání. Společně pak stanovili postupné kroky k řešení její nepříznivé sociální a finanční situace.

V rámci sociální rehabilitace směřovala očekávání klientky do oblasti komunikace s okolním prostředím, posílení kognitivních funkcí a zlepšení jemné motoriky prstů.

Rehabilitační proces podle stanoveného individuálního plánu se plně rozběhl v roce 2016.

Komunikace byla u klientky posilována a zlepšována v rámci skupinové aktivity s názvem Čtení na pokračování. Z počátku byla v aktivitě klientka spíše pasivním posluchačem a příjemcem informací. Verbálně reagovala až na vyzvání terapeutky. Postupně ztrácela zábrany z verbálního projevu ve skupině a dnes již aktivně vyjadřuje vlastní názor ke čtenému textu. Posuny jsou zjevné rovněž v neformální komunikaci v rámci komunity klientů, i když stále je patrná nervozita projevující se rozehvělým hlasem, v případě silného rozrušení zdrháváním (toto se klientce stává v přítomnosti méně známých osob a v početnější skupině).

Na posílení kognitivních funkcí se s klientkou začalo pracovat rovněž skupinovou formou v aktivitě Trénink kognitivních funkcí. Také v této oblasti jsou díky pravidelné docházce znatelné posuny zejména v oblasti krátkodobé paměti. Vlivem skupinové dynamiky je klientka nucena trénovat rovněž schopnost koncentrace, kterou ji silně narušuje hluk prostředí. Prostřednictvím úkolů formou psaného slova došlo k mírnému zlepšení čtení a pochopení textu, které je rovněž narušeno sníženou schopností koncentrace.

Onemocnění klientky nemá vliv pouze na třes hlasu, ale také na výrazný třes rukou a pocení dlaní, což má vliv na jemnou motoriku prstů. V rámci nácviku jemné motoriky rovněž se začalo pracovat na dalším rozvoji kognitivních funkcí, neboť při drobné ruční kreativní práci je důležité dodržovat techniku a logické návaznosti jednotlivých kroků, což vyžaduje opět relativně vysokou míru koncentrace. I v této oblasti zaznamenala klientka pokroky minimálně v míře schopnosti uvědomění si problému, který se naučila nejen vnímat, ale rovněž pracovat na jeho zmírnění.

Tíživá finanční situace byla řešena ve spolupráci se službou odborné sociální poradenství poskytovaným Sociální poradnou ANIMA VIVA.

Zakázka klientky vyplynula z její potřeby změnit svého ošetřujícího psychiatra, neboť stávající psychiatr ji nechtěl podpořit v žádosti o invalidní důchod. Vzhledem ke skutečnosti, že zdravotní stav klientky neumožňoval zvýšení příjmu vlastní přičiněním. Klientka žila se svou rodinou dlouhodobě na pokraji hranice životního minima, nájem byla schopna platit jen díky sociálním dávkám.

Pracovnice poradny proto nejprve zprostředkovala schůzku s novým psychiatrem, přičemž klientka měla za úkol přinést osobní kartu od stávajícího psychiatra. Již toto byl pro klientku velký úkol, který ji naplňoval úzkostí. Sociální pracovnice klientku ujistila, že na změnu psychiatra má rozhodně právo a vysvětlila jí povinný postup, jež musí stávající lékař dodržet, tedy že je povinen jí na její žádost předat evidenci či výpis z karty a nesmí jí bránit v odchodu

z jeho péče. Sociální pracovnice podporovala klientku v jejím rozhodnutí a rovněž ji oceňovala za rozhodnutí vyhledat sociální služby, které jí v této situaci mohou pomoci. V následných konzultacích sociální pracovnice klientku seznámila s dalšími kroky nutnými pro podání žádosti o invalidní důchod. Dále klientce nabídla zvážení možnosti individuální podpůrné psychoterapie probíhající v rámci poskytování odborného sociálního poradenství v Sociální poradně ANIMA VIVA – informovala klientku o možnosti výběru ze dvou psychologek, které s poradnou aktuálně spolupracují. Vysvětlila jí, že konzultace s psychologkou může klientce pomoci se zvládnutím jejich úzkostí a obav.

Po uplynutí zhruba půl roku:

Klientka dále dochází do sociální rehabilitace v ANIMA VIVA a využívá aktivit přispívajících k získávání lepších komunikačních a pracovních dovedností. Aktivity mají rovněž pozitivní dopad na udržení jejího psychického zdraví. Klientka nadále využívá psychologického poradenství, prostřednictvím kterého se, dle svých slov, učí řešit nepředvídatelné zátěžové situace s větším klidem. Intenzita docházky se postupně snížila na frekvenci 1x za měsíc a v současné době má psychologická intervence spíše stabilizační charakter. Vysokou míru podpory poskytla psychologka klientce (na její žádost) před a po absolvování operace, které se velmi bála. Psycholožka rovněž klientce doporučila další návaznou sociální službu, která by jí pomohla řešit aktuální rodinnou situaci. Klientka následně začala využívat sociální služby poskytované organizací. ELIM Opava – aktivizační služby pro rodiny s dětmi.

Nový psychiatr její žádost o invalidní důchod zpracovanou s podporou OSP ANIMA VIVA z. s. podpořil a po přešetření zdravotního stavu klientce přiznali invaliditu 2. stupně, což pomohlo stabilizovat sociální a finanční situaci jí samotné a její rodiny. Navíc jí dává přiznaná invalidita také šanci připravit se a získat např. chráněnou práci v budoucnu, až se její psychický stav a zdravotní situace ještě více stabilizuje.

Příloha č. 2 PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE V ROCE 2016

Odborné sociální poradenství - Sociální poradna ANIMA VIVA

Klientka (46 let) se do Sociální poradny ANIMA VIVA dostavila na doporučení terapeutky sociální rehabilitace Centra ANIMA Opava. Klientka působila velmi úzkostně, při komunikaci byl viditelný třes hlasu i rukou, který jí způsoboval mj. i problémy při psaní, dále u ní byla zjevná tenze celého těla. Zakázka klientky vyplynula z její potřeby změnit svého ošetřujícího psychiatra., protože stávající psychiatr ji nechtěl podpořit v žádosti o invalidní důchod, a tak se svou rodinou byla dlouhodobě na pokraji hranice životního minima, nájem byla schopna platit jen díky sociálním dávkám.

Pracovnice poradny proto ještě týž den telefonicky přímo zprostředkovala schůzku s novým psychiatrem přes spolupracující psychiatrickou sestru v ambulanci na Sušilove ul., které vysvětlila problematiku klientky. Sestra klientku objednala asi za 14 dní a klientka měla za úkol přinést kartu od stávajícího psychiatra z její poslední kontrolní prohlídky, kterou měla absolvovat v týdnu, kdy si měla ke stávajícímu ošetřujícímu psychiatrovi přijít pro léky. Již toto byl pro klientku velký úkol, ze kterého byla také dost nervózní. Sociální pracovnice ji však ujistila, že na změnu psychiatra má rozhodně právo, stávající lékař jí v tom nemůže bránit a je povinen evidenci či výpis z karty předat na její žádost. Sociální pracovnice podporovala klientku v jejím rozhodnutí, že v jejím případě je to žádoucí krok ke změně. Klientku rovněž oceňovala za její rozhodnutí vyhledat sociální služby, které jí v této situaci pomohou pomoci. V průběhu konzultace klientku seznámila s dalšími kroky nutnými pro podání žádosti o invalidní důchod. Dále klientce nabídla zvážení možnosti individuální podpůrné psychoterapie probíhající v rámci poskytování odborného sociálního poradenství v Sociální poradně ANIMA VIVA. – informovala klientku o možnosti výběru ze dvou psychologek, které s poradnou aktuálně spolupracují. Vysvětlila jí, že konzultace s psychologkou může klientce pomoci se zvládnutím jejich úzkostí a obav.

Po uplynutí zhruba půl roku:

Klientka dále dochází do sociální rehabilitace v ANIMA VIVA z.s. , kde si vybrala aktivity „Nácvik jemné motoriky“ a „Čtení na pokračování“. Klientka se rovněž rozhodla využít psychologického poradenství, které jí sociální pracovnice nabídla. Zpočátku se s psychologkou dohodla na intenzivnější docházce 1x za 14 dní. Po částečné stabilizaci jejího psychického stavu se dohodly na docházce 1x za 3 týdny. V psychoterapii se učí pracovat se zvládnutím úzkostí a obav, relaxační techniky, psychologka jí také byla velkou oporou před a po absolvování operace, které se velmi bála. Psycholožka rovněž klientce doporučila další návaznou sociální službu, která by jí pomohla řešit aktuální rodinnou situaci. Klientka následně začala využívat sociální služby poskytované organizací. ELIM Opava – aktivizační služby pro rodiny s dětmi, kde využívá možnosti doprovodu k úřadům. Nový psychiatr její žádost o invalidní důchod podpořil a nyní klientce přiznal invaliditu 2. stupně, což jí pomohlo stabilizovat sociální a finanční situaci jí samotné a její rodiny, doted' byla pouze příjemcem sociálních dávek (hmotné nouze a příspěvku na bydlení). Navíc jí dává přiznaná invalidita také šanci připravit se a získat např. chráněnou práci v budoucnu, až se její psychický stav a zdravotní situace ještě více stabilizuje a zrehabilituje.

Příloha č. 2 – Příklady dobré praxe

Příklad dobré praxe 1

Paní Pavla byla propuštěna z výkonu trestu. Vzhledem k tomu, že se neměla kam vrátit, kontaktovala odbor sociálních věcí s prosbou o radu. Zde jí pracovnice doporučila kontaktovat Dům pro ženy a matky s dětmi v Opavě. Paní Pavle byly v DMD po jejím příchodu předány informace o službách noclehárna a azylový dům s tím, že může již ten den přijít přespat na noclehárnu a zcela se vyhnout pobytu „na ulici“. Začala tedy využívat noclehárnu a zároveň si také podala žádost o službu azylový dům pro ženy, neboť sama cítila potřebu zázemí, které by jí usnadnilo další řešení nepříznivé situace. Sama také aktivně vyhledávala pracovní nabídky. Díky tomu se paní Pavle podařilo splnit si během 14 dní pobytu na noclehárně dva cíle. Vzhledem k uvolněnému místu v azylovém domě mohla začít bydlet celodenně a také získala práci. Nyní paní Pavla bydlí v tréninkovém bytě Armády spásy a snaží se znovu sblížit se svým synem.

Příklad dobré praxe 2

Slečna Anna byla po ukončení léčby závislosti propuštěna z nemocnice. Vzhledem k tomu, že neznala město a nevěděla na koho se obrátit, požádala svou známou, která telefonicky ověřila, zda může přijít přenocovat do Domu pro ženy a matky s dětmi. Slečna Anna tedy přišla v průběhu večera na noclehárnu. Druhý den pak ve spolupráci se sociálním pracovníkem rozebrali celou její situaci. Anna se bála návratu do místa svého bydliště, měla strach, že začne znovu „brát“ a tak si s pomocí sociálního pracovníka vyhledala služby, které se věnují následné péči o závislé. Při telefonické komunikaci si pak u nich slečna Anna ověřila, zda je jejich cílovou skupinou a byla nalezena taková služba, která ji přijme. Druhý den pan slečna Anna opustila město vybavena všemi potřebnými informacemi o komunitě, do které by ji přijali. Zda této možnosti využila či nikoli už nám není známo. I to že člověk využije službu noclehárna dva dny a po té zmizí je součástí služby a ne vždy se tedy dozvíme výsledek této životní etapy uživatelky.

Pan Sládeček / NC

Pan S. začal využívat služeb noclehárny v létě tohoto roku. Neměl stálé zaměstnání, pracoval příležitostně. Bylo mu často vycházeno v umožnění čerpání noclehů na dluh. Noclehy vždy řádně zpětně zaplatil.

Na podzim se panu S. podařilo sehnat zaměstnání na HPP u stavební firmy. S firmou vyjíždí za prací a v místě má vždy zajištěné ubytování. Služeb noclehárny využíval tedy hlavně v době volna. V měsíci prosinci začal uvažovat o lepším bydlení. S pracovníky mluvil o svých možnostech. Jelikož stále dojíždí za prací, rozhodl se pro ubytování na AD. V prosinci si tedy vyřizoval potřebné formality. Na ubytování nastoupí na začátku ledna.

Pan G / NC

Pan G. využíval služeb noclehárny od léta tohoto roku. Na službu docházel dle potřeby. Od měsíce srpna pak docházet přestal. Využil službu zhruba 2x do měsíce. Na službě se necítil moc dobře, ale nebyl schopen říct více proč. V prosinci se ale sám vrátil a začal službu aktivně využívat. Někdy má problém s pravidly (systém s ložním prádlem, ručníky). Je mu vše ale vysvětleno, a reaguje pozitivně a aktivně. Službu chce prozatím využívat i nadále. Nemá větší ambice ke změně ve způsobu života.

Příloha č. 2 – Příklady dobré praxe:**Příklad dobré praxe p.Pravdomil / TP**

P.Pravdomil za tento rok ztratil několik OP. Hodně k tomu přispívá jeho potřeba shromážďovat si věci, které najde v kontejnerech. Své OP průkazy tak několikrát založil do nasbíraných věcí, které pak nenašel. Na začátku prosince ztratil opět OP. Oslovil terénní pracovníky, aby mu pomohli s vyřízením nového, nejlépe ihned. Ti však nesouhlasili s časem vyřízení a motivovali ho k vytrvalejšímu hledání. Bylo to v zájmu p.Pravdomila, aby nemusel opět platit poplatek za vyřizování. Trvalo to týden, ale p.Pravdomilovi se podařilo najít OP a ušetřil tak čas, peníze a nervy pracovník MMO.

Příklad dobré praxe p.Kazimír /TP

P.Kazimír přestal z osobních důvodů využívat službu NDC. Občas se potkal v terénu s terénními pracovníky, ale moc nechtěl mluvit o sobě a svojí situaci. Bydlí ve squatu s kamarádem, takže ztrácí i sociální kontakt s lidmi. Během měsíce prosince začala v terénním programu 1x týdně nová služba rozvozu polévek pro lidi, kteří nevyužívají stravu na NDC. Terénní pracovníci p.Kazimíra kontaktují každý týden a ten je více sdílnější o své situaci. Vedlejším produktem služby výdeje polévky se v tomto případě stalo posílení sociálních vazeb.

PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

Příklad sluchové postižení:

Osmiměsíční Honzík nosí sluchadla. Učí se s nimi poslouchat, ale slyší jen silné zvuky, mluvené řeči nerozumí. Aby se mohl naučit mluvit, potřebuje kvalitní sluchadla, která zesílí mluvenou řeč, nebo kochleární implantát, ale o tom se rozhodne až za nějakou dobu. Zatím se učí s maminkou a tatínkem znaky. O tom, že s Honzíkovým sluchem není něco v pořádku, se jeho rodiče dozvěděli už v porodnici, kde Honzíkovi prováděli screening sluchu. Následovala další odborná vyšetření, která potvrdila diagnózu těžké sluchové postižení.

O existenci rané péče Tamtam se rodiče dozvěděli z letáčku, který dostali od svého pediatra. (Stále ještě není pravidlem, že by sluchové postižení dítěte bylo potvrzeno včas, jako to bylo u Honzíka. Do naší služby se hlásí i rodiče dětí, u kterých bylo podezření na sluchové postižení dítěte potvrzeno třeba až ve dvou letech. Přitom včasná diagnostika je pro vývoj dítěte se sluchovým postižením klíčová).

Honzíkovi rodiče s námi již spolupracují nějakou dobu. Na začátku pro ně bylo nejdůležitější, že je někdo vyslechl, psychicky podpořil a dokázal jim odpovídat na jejich otázky, kterých byla celá řada. Zároveň je ale zajímalo, jak mají s Honzíkem komunikovat, aby jej co nejvíce rozvíjeli a nepromeškali drahocenný čas. V současné době se rodiče spolu s poradkyní rané péče zaměřují na to, aby pomohli lékařům zjistit, zda budou Honzíkovi pro rozvoj mluvené řeči stačit sluchadla, nebo bude potřebovat kochleární implantát.

Příklad kombinované postižení:

Rodiče Anetky se na ranou péči Tamtam obrátili s žádostí o službu rané péče po konzultaci na odborném foniatrickém pracovišti. Konzultace probíhaly telefonicky a ambulantně. Diagnóza dítěte: předčasné narození, těžké sluchové postižení, zrakové postižení (retinopatie 3. stupně), opoždění psychomotorického vývoje.

Proběhla první terénní konzultace v rodině. Na této úvodní konzultaci jsme se dohodli na dalším postupu – vyšetření SSEP, odborná foniatrická konzultace. Rodiče měli zájem o pravidelné konzultace v rodině na podporu komunikace – deník, nácvik na audiometrické vyšetření, ukázka počítačových programů a o půjčování pomůcek a literatury.

Na příští konzultaci byla sepsána smlouva o poskytování služby rané péče. Konzultace v rodině byly zaměřeny zejména na rozvoj Anetčiny komunikace – používání znaků v běžných denních situacích, využívání sluchadel, rozvoj mluvené řeči. Na základě vyšetření v Motole byla Anetka zařazena mezi čekatele na kochleární implantát. Tématem konzultací v rodině byla zejména problematika kochleárního implantátu a také pořízení kvalitnějších sluchadel. Rodiče intenzivně

dojžděli do CKID Praha, kde se připravovali na kochleární implantát. V této době probíhaly i zákroky na očích ve FN, Anetka začala nosit brýle (cca 5-6 dioptrií). Anetka začíná ukazovat první znaky – zvířata, ovoce apod. Rodiče začínají uvažovat o docházení do mateřské školky. Rodiče měli zájem o docházení do běžné mateřské školky, ale v této době nebylo možné zajistit vhodnou mateřskou školku, která by Anetku přijala. Proto se rodiče rozhodli pro speciální mateřskou školku pro sluchově postižené.

Anetka aktivně užívá znaků a nastupuje do mateřské školky s asistentkou. V rodině stále probíhají konzultace zaměřené na komunikaci, Anetka využívá aktivně znaky, domlouvá se s rodiči, navštěvuje mateřskou školku a logopedii. V současné době se chystá ukončení služby.

Příklad dobré praxe dvojčátka:

Kubík a Martínek se narodili jako dvouvaječná dvojčata a už v porodnici se ukázalo, že Martínek asi nebude dobře slyšet. Diagnóza těžkého sluchového postižení se u Martínka potvrdila a pro jeho rodinu tím začalo náročné období. Rodiče si potřebovali promluvit s někým, kdo má pro situaci jejich Martínka a celé rodiny pochopení, může jim pomoc nasměrovat, vysvětlit jim, co sluchové postižení jejich dítěte znamená, jak to ovlivní jejich rodinný život a co mohou udělat pro to, aby se jejich synek mohl rozvíjet a jednou mohl i se svým bráščkou chodit do běžné mateřské školky s ostatními dětmi.

Když měli dvojčata 4 měsíce, doporučil jim pediatr kontaktovat Centrum pro dětský sluch Tamtam. Rodiče neváhali a raná péče mohla začít. Cesta, na kterou se rodina vydala, nebyla vždy jednoduchá, přicházely další a další otázky a výzvy, ale nebyli na ní sami. Společně s poradcem rané péče hledali možnosti, jak malého Martínka rozvíjet, jak s ním komunikovat, jak si s ním hrát, aby si Martínek a Kuba mohli užívat spokojené dětství v pohodové rodině a připravovat se tak na další samostatný život.

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE SAS ELIM OPAVA

Kazuistika představuje případ vybrané rodiny Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi - SAS Elim Opava.

Klientská rodina:

Matka: Radka (37 let) - klientka
Děti: Aleš (2 roky)
Radim (2 roky)
Denis (18 let)

Klientka pochází z malé vesnice u Opavy, kde žije téměř celý život. Žije v bytě 2+1 společně se svými rodiči v bytovce. Matka klientky trpí stařeckou demencí, otec požívá ve velké míře alkohol. Rodina klientky je již několik generací vedena na OSPOD.

Paní Radka má syna, kterému je již 18 let. Syn částečně pobývá také v bytě s klientkou, částečně se vyskytuje v Opavě u kamarádů, dochází k probačnímu pracovníkovi. S Denisovým otcem klientka nikdy nežila, platil na syna výživné, byl zaměstnán u společnosti Lesy ČR. Před rokem Denisův otec zemřel. Denis dokončil základní školu, střední ho nebavila, a tak tam nedocházel a byl vyloučen. Nyní je veden na ÚP.

Klientka má ještě dva syny se svým současným přítelem, dvouletá dvojčata. Přítel klientky pochází z jiného města, kde žije taktéž v bytě se svými rodiči. Ve velké míře užívá alkohol. Když byla dvojčata malá, žila klientka společně s přítelem a dětmi na několika ubytovnách, pak se přestěhovali na vesnici za klientčinými rodiči, kde měli přísliben byt. Ten však nevyšel, došlo k hádce mezi partnery a otec dětí odešel zpět ke svým rodičům s tím, že na klientku podal udání, že o děti není dobře postaráno. Na základě šetření OSPOD byly děti z rodiny odebrány. Soužití klientky s partnerem je velmi nestabilní, výbušné. Klientka vyčítá partnerovi užívání alkoholu. Když je partner opilý, dělá klientce scény a ta kvůli němu byla vyhozena z několika bytů a ubytoven.

V současném obydlí klientky jsou časté zásahy policie, většinou na udání sousedů kvůli hluku v bytě v nočních hodinách.

V době, kdy klientka požádala o službu SAS, byla dvojčata již půl roku v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP) a probíhalo řízení o svěřeni chlapců do pěstounské péče pěstounů. Klientce byla služba doporučena ze strany OSPOD Opava.

V době, kdy nás klientka oslovila (6/2015), byla opět se svým přítelem a společně měli zájem upravit si podmínky tak, aby o své děti mohli pečovat. Přítel klientky byl poté odsouzen k výkonu trestu na 10 měsíců nepodmíněně, takže spolupráce byla navázána pouze s klientkou.

Finanční analýza:

Klientka pobírala pouze dávky hmotné nouze 3400 Kč, maminka klientky pobírala starobní důchod 6200 Kč a 800Kč příspěvek na péči v I.st. Otec klientky pobíral příspěvek na bydlení ze kterého hradí náklady s bydlením spojené + další 4000Kč na bydlení doplácí babička ze svého důchodu. Syn Denis taktéž pobíral hmotnou nouzi v částce 3400Kč, avšak na chodu domácnosti se nijak nepodílel.

Průběh spolupráce:

Primární zakázka klientské rodiny byla získat syny zpět do své péče. S tím souvisely dílčí cíle, které byly stanoveny:

1. Udržení pravidelného kontaktu se syny, kteří jsou u pěstounů
2. Zlepšení finanční situace – najít zaměstnání (klientka), vyřízení sirotčího důchodu (syn Denis)
3. Najít vhodné bydlení v Opavě (byt bez kauce aj.)

Elim Opava o.p.s.

Rolnická 21A 747 05 Opava

IČO: 022 78 197

www.elimopava.cz

tel.: 553653239

Hledání bytu

Prohlídka bytu přes inzerát v doprovodu klíčové pracovníce SAS. Pan majitel svolil ohledně splácení kauce na více splátek. Zjištěny informace ze Státní sociální podpory a Hmotné nouze. I přes vstřícnost majitele by po finanční analýze klientka v prvních měsících byt neutáhla.

Sirotčí důchod

Syn Denis se s pomocí probačního pracovníka přihlásil na učiliště, kde byl od září 2015 přijat. Klíčová pracovníce SAS poskytla informační servis společně s OSSZ a klientka si vyřídila potřebné dokumenty (úmrtní list Denisoova otce, potvrzení o studiu). Denis byl však v říjnu ze školy vyloučen, a tak nárok na sirotčí důchod zanikl.

Zaměstnání

Ve spolupráci s klíčovou pracovnící SAS klientka sepsala svůj životopis, zřídila si e-mailovou adresu. Rozeslala životopisy do firem, telefonovala do firem.

V prosinci 2015 získala klientka práci přes ÚP do třísměnného provozu u pásu v jedné opavské firmě. Zajistila si lékařskou prohlídku a 1.12. nastoupila do zaměstnání. V zaměstnání však dlouho nevydržela, a to z důvodu špatné dostupnosti. Po noční směně, která končila v 6:00 jí jel autobus domů až ve 14 hodin s tím, že večer měla jet opět na noční. S pomocí klíčové pracovníce SAS hovořeno s mistrem ohledně výměny směn či dřívějšího propouštění. Nic nebylo možné. Klientka ukončila pracovní poměr a zároveň byla vypsána z ÚP – zanikl jí tedy nárok na dávky hmotné nouze.

Hledání zaměstnání tedy probíhalo i nadále (inzeráty na pozici uklízečky) – klientce byly klíčovou pracovnící SAS předávány kontakty. S dopravou do zaměstnání to ale bylo těžší. Zjišťována možnost příspěvku na dojíždění do zaměstnání z ÚP – pilotní projekt ÚP od dubna 2016, MSK je zapojen, ale zatím neměli informace z ředitelství. Na ÚP nás také informovali o možnosti podat vysvětlení ohledně výpovědi ze zaměstnání, aby klientka mohla být opět zaevidována, pobírat dávky hmotné nouze a nevznikal by dále dluh na zdravotním pojištění.

V květnu 2016 bylo možné opět se zaevidovat na ÚP, což klientka s pomocí klíčové pracovníce SAS udělala a dále probíhala komunikace s ÚP ohledně vyřízení dávek hmotné nouze.

Kontakt s dětmi

7/2015 – 6/2016 Klíčová pracovníce SAS pomáhala klientce se zjišťováním pravidelného kontaktu se syny v pěstounské péči. Když byli chlapci v Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP), navštěvovala je matka 3x do měsíce, Opava byla pro klientku relativně dostupná z hlediska dojíždění. Od srpna 2015 byly děti u pěstounů, a tak jsme vyjednávali s doprovázející organizací pěstounů a s OSPOD Opava možnost kontaktů s dětmi. První kontakt proběhl v Novém Jičíně v Centru psychologické pomoci. Matku doprovodila klíčová pracovníce SAS, přítomny byly dvě pracovníce OSPOD, pěstouni a doprovázející organizace pěstounů. Dohodla se zde pravidelnost kontaktů a také místo, jelikož klientka neměla prostředky na pravidelné dojíždění do Nového Jičína.

Pěstouni poté změnili doprovázející organizaci, a tak byl opět sehnán přes OSPOD kontakt na novou klíčovou pracovníci pěstounské rodiny a byl domluven kontakt s dětmi, tentokrát v Ostravě. Klíčová pracovníce SAS klientku doprovodila, došlo ke vzájemnému představení, ujasnění očekávání. Klientka požadovala kontakt s dětmi každý měsíc po 12. dni v měsíci, kdy chodí její mamince důchod. To bylo ze strany pěstounů i doprovázející organizace akceptováno. Kontakt byl předán na klíčovou pracovníci SAS, jelikož v místě klientčina bydliště není signál a případné změny a omluvy by se k ní včas nedostaly. Od této domluvy probíhaly kontakty se syny pravidelně v Ostravě, klíčová pracovníce SAS klientku několikrát doprovodila, aby si klientka zapamatovala cestu a mohla se následně osamostatnit, získat jistotu a jezdit sama. Z každého kontaktu byla pořízena fotodokumentace, kterou klíčová pracovníce SAS v tištěné podobě klientce předávala. Pokud se kontakt nemohl uskutečnit, zaslali pěstouni fotky chlapců klíčové pracovníci SAS na e-mail, a ta je pak předávala na schůzkách klientce.

Elim Opava o.p.s.

Rolnická 21A 747 05 Opava

IČO: 022 78 197

www.elimopava.cz

tel.: 553653239

Zhodnocení a závěr spolupráce:

Partner klientky byl v květnu 2016 propuštěn z výkonu trestu a podal si žádost o bydlení v Azylovém domě (AD) mimo Opavu, který je určený pro osoby v krizi a rodiny s dětmi.

Z rozhovoru s klientkou vyplynulo, že varianta bydlení s přítelem v azylovém domě mimo Opavu pro ni v současné situaci vychází jako nejlepší, kontakt se syny by mohl probíhat tam, jelikož by to bylo blíž jak pro pěstouny, tak pro rodiče a tím pádem by se mohly frekvence kontaktů s dětmi zvýšit a čas kontaktů prodloužit.

Naplánováno tedy bylo zajištění bydlení v AD spolu s přítelem, zvýšení frekvence kontaktů, výhledově také s víkendovými pobyty dětí u rodičů.

Klíčová pracovníce SAS pomohla klientce se sepsáním žádosti o bydlení v AD a vyřízením všeho potřebného. Také byla zkontaktoována návazná služba SAS v místě nového bydliště rodičů (Člověk v tísni), se kterou klientka navázala spolupráci, aby mohla pokračovat v postupném osamostatňování za pomoci sociální pracovníce sociálně aktivizační služby pro rodiny.

V červnu 2016 byla s klientkou ukončena spolupráce se SAS Elim Opava z důvodu stěhování do jiného okresu a klientka byla motivovaná k další spolupráci s dalšími organizacemi s cílem získat děti do své péče.

Ze zpětné vazby organizace Člověk v tísni a klientky víme, že klientka s přítelem nyní bydlí v azylovém domě, kontakty s dětmi probíhají nyní už za přítomnosti obou rodičů a klientka pracuje na úpravě svých bytových a finančních poměrů proto, aby jí mohly být děti svěřeny zpět do péče. Oba rodiče spolupracují se sociální pracovníci, s pěstouny i s jejich doprovázející organizací.

V souladu se zákonem č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů byla jména klientů záměrně změněna.

Elim Opava o.p.s. – Nejste v tom sami

Elim Opava o.p.s.

Rolnická 21A 747 05 Opava

IČO: 022 78 197

www.elimopava.cz

tel.: 553653239

Příklad dobré praxe:

Poprvé jsem se o dobrovolnické činnosti dozvěděl na přednášce Elimu v klubu ART v Opavě. V tu dobu jsem se velmi zajímal o psychologii člověka a navštěvoval jsem zájmové studium psychologie a filosofie v Brně. Uznal jsem, že by to pro mne mohla být velmi dobrá příležitost pochytit pár znalostí z praxe. Dobrovolnické centrum ELIM nabízí řadu programů. Já jsem si bez váhání vybral program 5P. Dnes se tento program jmenuje „kamarád pro volný čas“. Domluvil jsem si tedy schůzku s paní Ivanou Kramnou, která je koordinátorkou centra. V ten den jsem dostal na výběr. Buď se pokusím být kamarádem 8-letého autistického chlapečka a nebo 15-ti letého kluka, který má problém se šikanou ve škole. Šikanovaný kluk pro mne byl jasná volba. Měl jsem pocit, že zde dokážu pomoci více. Hned na první schůzce jsme si výborně padli do noty. Tento kluk mi v mnoha směrech předváděl mne samotného před lety... Prostě jsem se v části jeho osobnosti našel. Bude super mu ukázat, že se jeho situace může změnit, řekl jsem si. Navázali jsme výborný kamarádský vztah. Chodíme spolu na zmrzlinu, jezdíme na výlety a povídáme si o všem možném i nemožném. Teď ani nevnímám, že jde o dobrovolnickou činnost. Mít kamaráda je přeci vždycky dobrovolné. Pro mne je čas strávený touto činností relaxem a odpočinkem se spoustou zábavy. A pokud byste se mne zeptali, proč to dělám? Proč radši nemakám na svém životě, nebo proč se nesnažím svůj čas věnovat například super kariéře. Odpověděl bych Vám: Dobrý pocit je pro mne základní stavební kámen života. A kamarádství mi přináší spoustu krásných pocitů, zážitků a zábavy. Navíc, když vidím, že někomu tím pomáhám a když vidím úsměv na tváři mého kamaráda, tak je ve mně tolik dobrých pocitů, že pak minimálně celý víkend zářím jako sluníčko. Chtěl bych za tyto pocity a radosti poděkovat všem lidem z Elimu, a hlavně mému kamarádovi, ke kterému jsem se právě díky dobrovolnického centra dostal.

Před pár dny jsem měl hovor z Elimu. Volali mi s dotazem, zda li bych měl zájem o dalšího kamaráda. No to je jasný že jsem to přijal.

Každý, kdo se chce změnit, kdo chce pomoci a každý kdo chce mít ze sebe dobrý pocit, zkuste dobrovolnickou činnost.

A na závěr citát k zamyšlení od velmi moudrého člověka Tomáše Gariqua Masaryka: „Život měříme příliš jednostranně, podle jeho délky a ne podle jeho velikosti. Myslíme víc na to, jak život prodloužit, než na to, jak ho opravdu naplnit. Mnoho lidí se bojí smrti, ale nedělají si nic z toho, že sami a mnoho jiných žijí jen položivotem, bez obsahu, bez lásky, bez radosti.“

Elim Opava o.p.s. – Nejste v tom sami

Příloha č. 2 – Příklady dobré praxe

Služba SPOLU – pro rodiny s dětmi je koncipována jako komplexní podpora pro rodiny. Velmi důležitým prvkem je propojení jednotlivých činností v rámci služby a dále návaznost na další služby organizace (př. NZDM, Poradenské středisko).

Příkládáme 3 příběhy klientů služby s přesahem do služby NZDM Klub Modrá kočka:

Bylo jí 16, studovala na středním odborném učilišti a otěhotněla. Střední školu nedokončila, rozhodla se věnovat dítěti a rodině. Po třech letech se jí narodilo druhé dítě a krátce po porodu zemřel otec dětí. Jedinou její oporou byla její matka, která samotná zápasila s těžkou nemocí. Pro syna, kterému byly v tuto dobu čtyři roky, to byla obzvláště náročná situace. Otec najednou nebyl, matka, které se situace v rodině a domácnosti začala vymykat z rukou, nezvládala zastat veškeré nároky, které na ni byly naloženy, a současně přišla o bydlení. O rodinu se začal zajímat OSPOD, který současně požádal NNO EUROTOPIA o spolupráci s rodinou. Sociální pracovnice navštívila rodinu a nabídla matce pomoc při řešení její náročné situace. Nejvíce se jí ulevilo, když zjistila, že jí sociální pracovnice může nabídnout pomoc při péči o děti, řešení financí, vyřizování dávek a hledání bydlení. Přiznala, že je těžké zvládnout péči o dvě malé děti, o domácnost, když je na všechno sama. Starší dítě v tom období bylo, dle matky, nezvladatelné, plačlivé, agresivní. Matka již byla zoufalá a neuměla si poradit v těchto situacích. Začala spolu s dětmi docházet k sociální pracovnici, která jí nabídla podporu a pomoc, dále nabídla matce možnost využít letních pobytových a příměstských táborů, výletů a dalších akcí pořádaných organizací. Současně společně pracovali na financích, vyřizování dávek, hledání bydlení. Klientka využila bezplatné právní pomoci při řešení úmrtí otce dětí a dále využila terapeutickou pomoc pro sebe a pro syna zaměřenou na podporu, zvýšení sebeúcty a zvládání nároků dětí. Dnes matka i se svými dětmi bydlí v dvoupokojovém bytě, zvládá platit nájem, našla si práci na smlouvu ve firmě. Naučila se zvládat výchovu a péči o své děti, syn nastoupil do první třídy, kde se mu daří dobře. Dle slov matky, syn se uklidnil, navázali spolu hezký vztah. Matka i nadále využívá nabídek výletů a táborů pro své děti.

Jirka a jeho sestra Sofie jsou naší organizací již dlouhodobě doučováni a u obou dětí došlo za tu dobu k celkovému zlepšení jejich prospěchu. S rodinou pracuje terénní pracovnice a zároveň doučující studentka pravidelně dochází do rodiny dětí. Zejména pro Jirku, který je v současné době žákem devátého ročníku základní školy, je podpora ve vzdělávání velmi důležitá, protože by rád pokračoval ve studiu na střední škole. Koordinátorka doučování kontaktovala rodinu Jirky a výchovného poradce školy, do které Jirka dochází a zjišťovala, jaké jsou další možnosti přípravy Jirky na přijímací zkoušky na střední školu. Výchovný poradce informoval koordinátorku o možnosti využít přípravných kurzů na přijímací zkoušky, které se konají přímo na konkrétní škole, kam se chce Jirka hlásit. Ty jsou však placené. Koordinátorka také zjistila, že v čase konání přípravných kurzů má Jirka odpolední vyučování. Doporučila tedy rodičům zkontaktovat výchovného poradce a zkusit domluvit pro Jirku úlevu z vyučování a umožnit mu tak účast na přípravném kurzu. Protože Jirka

navštěvuje školu pravidelně, nemá velkou absenci ve školní docházce, ochotně a pravidelně se účastní školních akcí, vedení školy mu tuto úlevu umožnilo a předměty si doplní formou seminárních prací. Koordinátorka také kontaktovala neziskovou organizaci ROMEA poskytující mimo jiné i studijní stipendia romským žákům, která přípravné kurzy Jirkovi zaplatila. Ke vzdělání děti motivují také jejich rodiče za podpory terénní sociální pracovnice. Často jsou doučováni přítomni a mají tak možnost seznámit se s učivem, které děti právě ve škole probírají.

S rodinou je navázána spolupráce již od roku 2014, ale až od tohoto roku se podařilo docílit viditelných výsledků. Rodina žila 5 let v unimobuňce o velikosti 1+0 v městské ubytovně U Cukrovaru. Rodiče zde pečovali o 5 dětí ve věku 6 měsíců, 2,5 roku, 4 roky, 8 let a 10 let. Vzhledem ke stísněným bytovým podmínkám začala být situace neúnosná. Matka se díky neustálé péči o rodinu a nemožnosti si odpočinout zhroutila, byla jí diagnostikována těžká cukrovka. U otce se začaly projevovat deprese, kvůli kterým začal být medikován. Děti díky nedostatečnému soukromí nebyly připraveny do školy, množily se stížnosti sousedů na hlučnost, protože děti pobíhaly z nedostatku prostoru po společných chodbách.

Díky intenzivnější spolupráci s rodinou i dětmi se podařilo docílit toho, že rodina sociální pracovnici důvěřuje a tím je i motivována k lepší kooperaci. Sociální pracovnice pomáhá rodině s nepřiměřenou bytovou situací, kterou do té doby nebylo možné řešit kvůli přetrvávajícímu vysokému dluhu u města. Rodině hrozilo vystěhování. Klienti začali intenzivně spolupracovat s pracovníky města, a to konkrétně s odborem majetku města a s úřadem práce. Byla domluvena strategie, jak vyřešit stávající dluh.

Současná situace vypadá tak, že se rodině podařilo celý dluh splatit, tudíž se mohla přestěhovat do bytu o dispozici 2+1, jež je v majetku statutárního města Opavy. Klienty se daří motivovat a podporovat k pravidelným lékařským prohlídkám, které jsou nezbytné pro správný vývoj dětí, obzvláště nejmladšího dítěte narozeného s vrozenou vadou. Další dvě nejmladší děti pravidelně navštěvují klub včasné péče Koťátko, který podporuje přirozenou zvědavost dětí, rozvíjí jemnou i hrubou motoriku, rozšiřuje jejich dovednosti a znalosti a tím je připravuje na snadnější přestup na základní školu. Matka dětí se aktivně zapojuje do činností, které klub pro děti příležitostně připravuje.

Dvě nejstarší děti se začaly zúčastňovat pravidelně pořádaných výletů nízkoprahového zařízení klubu Modrá kočka, probíhá u nich také doučování prostřednictvím naší organizace. Díky včasné intervenci v rodině se podařilo syna udržet na základní škole, kde byl rodině ze strany učitelů doporučován přesun na základní školu praktickou. Po domluvě se školou a objasnění všech důsledků tohoto přestupu rodině, chlapec zůstal nadále ve stávající škole, kde momentálně s dobrými výsledky opakuje ročník.

Příloha č. 2 – Příklady dobré praxe

Služba Poradenské středisko EUROTOPIA zahrnuje komplex činností zaměřených na řešení obtížných životních situací klientů. Zahrnuje oblasti zadlužení, exekuce a osobní bankrot, potíže týkající se partnerských vztahů a rodinného soužití, diskriminace, pracovní-právní vztahy, bydlení, nezaměstnanost nebo ohrožení nezaměstnaností, sociální dávky a systém sociálních služeb, vzdělání a jeho nabídka, zprostředkování návazných služeb.

Nejčastěji se setkáváme s velkou poptávkou klientů zejména po dluhovém poradenství a řešení exekucí, vypracování insolvenčního návrhu ("návrhu na osobní bankrot") a po konzultacích o průběhu insolvenčního řízení. **Také v roce 2015 a 2016 (stejně jako v roce 2011 až 2014) mělo Poradenské středisko 100% úspěšnost při schvalování návrhu na oddlužení našich klientů soudem.** Dále lidé poradnu vyhledávají za účelem podpory při zvyšování finanční gramotnosti, pomoci s finančním plánováním a efektivním hospodařením rodiny. Velký zájem u klientů zaznamenáváme také o informovanost v oblasti uzavírání smluvních vztahů.

Přikládáme 1 příběh klientů služby:

Jakub 19let, student SOU (zedník) z přátelské solidarity se podílel na „vloupačce“. Rodinné zázemí – matka a další dva sourozenci, matka po léčbě rakoviny. Domácnost - nízká socio-ekonomická úroveň, nájemní bydlení. Je v partnerském vztahu „na dálku“. Volný čas – převážně poflakování s přáteli v ulicích, užívání alkoholu, marihuany, aktivní kouření. Má dluhy vyplývající z TČ.

V průběhu spolupráce bylo pracováno na: uvědomění si příčin trestné činnosti, včetně krátkodobých a dlouhodobých důsledků a jejich řešení, podpoře rodinných a ozdravení vrstevnických vztahů, na zvládnutí zátěžových či konfliktních situací, zmírnění užívání návykových látek ve spolupráci s adiktologem, zvážení dokončení studia, případně nalezení zaměstnání, podpoře sebeúcty, stanovení životních priorit, hodnot a zdrojů. Sociální pracovník PS spolupracoval s terapeutem a s rodinným systémem Jakuba. Jakub dále využil nabídky návazných programů v rámci organizace.

Výsledek: Jakub se přestěhoval na Vysočinu za svou partnerkou, narodila se jim dcera. Žije samostatně v nájemním bytě. Pracuje u technických služeb, hradí své dluhy z TČ. Pravidelně navštěvuje svou původní rodinu.

V Opavě 30. 1. 2017

Příloha č. 2 – Příklady dobré praxe

Služba SPOLU – pro rodiny s dětmi je koncipována jako komplexní podpora pro rodiny. Velmi důležitým prvkem je propojení jednotlivých činností v rámci služby a dále návaznost na další služby organizace (př. NZDM, Poradenské středisko).

Přikládáme 3 příběhy klientů služby s přesahem do služby NZDM Klub Modrá kočka:

Bylo jí 16, studovala na středním odborném učilišti a otěhotněla. Střední školu nedokončila, rozhodla se věnovat dítěti a rodině. Po třech letech se jí narodilo druhé dítě a krátce po porodu zemřel otec dětí. Jedinou její oporou byla její matka, která samotná zápasila s těžkou nemocí. Pro syna, kterému byly v tuto dobu čtyři roky, to byla obzvláště náročná situace. Otec najednou nebyl, matka, které se situace v rodině a domácnosti začala vymykat z rukou, nezvládala zastat veškeré nároky, které na ni byly naloženy, a současně přišla o bydlení. O rodinu se začal zajímat OSPOD, který současně požádal NNO EUROTOPIA o spolupráci s rodinou. Sociální pracovnice navštívila rodinu a nabídla matce pomoc při řešení její náročné situace. Nejvíce se jí ulevilo, když zjistila, že jí sociální pracovnice může nabídnout pomoc při péči o děti, řešení financí, vyřizování dávek a hledání bydlení. Přiznala, že je těžké zvládnout péči o dvě malé děti, o domácnost, když je na všechno sama. Starší dítě v tom období bylo, dle matky, nezvladatelné, plačlivé, agresivní. Matka již byla zoufalá a neuměla si poradit v těchto situacích. Začala spolu s dětmi docházet k sociální pracovnici, která jí nabídla podporu a pomoc, dále nabídla matce možnost využít letních pobytových a příměstských táborů, výletů a dalších akcí pořádaných organizací. Současně společně pracovali na financích, vyřizování dávek, hledání bydlení. Klientka využila bezplatné právní pomoci při řešení úmrtí otce dětí a dále využila terapeutickou pomoc pro sebe a pro syna zaměřenou na podporu, zvýšení sebeúcty a zvládání nároků dětí. Dnes matka i se svými dětmi bydlí v dvoupokojovém bytě, zvládá platit nájem, našla si práci na smlouvu ve firmě. Naučila se zvládat výchovu a péči o své děti, syn nastoupil do první třídy, kde se mu daří dobře. Dle slov matky, syn se uklidnil, navázali spolu hezký vztah. Matka i nadále využívá nabídek výletů a táborů pro své děti.

Jirka a jeho sestra Sofie jsou naší organizací již dlouhodobě doučováni a u obou dětí došlo za tu dobu k celkovému zlepšení jejich prospěchu. S rodinou pracuje terénní pracovnice a zároveň doučující studentka pravidelně dochází do rodiny dětí. Zejména pro Jirku, který je v současné době žákem devátého ročníku základní školy, je podpora ve vzdělávání velmi důležitá, protože by rád pokračoval ve studiu na střední škole. Koordinátorka doučování kontaktovala rodinu Jirky a výchovného poradce školy, do které Jirka dochází a zjišťovala, jaké jsou další možnosti přípravy Jirky na přijímací zkoušky na střední školu. Výchovný poradce informoval koordinátorku o možnosti využít přípravných kurzů na přijímací zkoušky, které se konají přímo na konkrétní škole, kam se chce Jirka hlásit. Ty jsou však placené. Koordinátorka také zjistila, že v čase konání přípravných kurzů má Jirka odpolední vyučování. Doporučila tedy rodičům zkontaktovat výchovného poradce a zkusit domluvit pro Jirku úlevu z vyučování a umožnit mu tak účast na přípravném kurzu. Protože Jirka

navštěvuje školu pravidelně, nemá velkou absenci ve školní docházce, ochotně a pravidelně se účastní školních akcí, vedení školy mu tuto úlevu umožnilo a předměty si doplní formou seminárních prací. Koordinátorka také kontaktovala neziskovou organizaci ROMEA poskytující mimo jiné i studijní stipendia romským žákům, která přípravné kurzy Jirkovi zaplatila. Ke vzdělání dětí motivují také jejich rodiče za podpory terénní sociální pracovnice. Často jsou doučování přítomni a mají tak možnost seznámit se s učivem, které děti právě ve škole probírají.

S rodinou je navázána spolupráce již od roku 2014, ale až od tohoto roku se podařilo docílit viditelných výsledků. Rodina žila 5 let v unimobuňce o velikosti 1+0 v městské ubytovně U Cukrovaru. Rodiče zde pečovali o 5 dětí ve věku 6 měsíců, 2,5 roku, 4 roky, 8 let a 10 let. Vzhledem ke stísněným bytovým podmínkám začala být situace neúnosná. Matka se díky neustálé péči o rodinu a nemožnosti si odpočinout zhroutila, byla jí diagnostikována těžká cukrovka. U otce se začaly projevovat deprese, kvůli kterým začal být medikován. Děti díky nedostatečnému soukromí nebyly připraveny do školy, množily se stížnosti sousedů na hlučnost, protože děti pobíhaly z nedostatku prostoru po společných chodbách.

Díky intenzivnější spolupráci s rodinou i dětmi se podařilo docílit toho, že rodina sociální pracovnici důvěřuje a tím je i motivována k lepší kooperaci. Sociální pracovnice pomáhá rodině s nepřiměřenou bytovou situací, kterou do té doby nebylo možné řešit kvůli přetrvávajícímu vysokému dluhu u města. Rodině hrozilo vystěhování. Klienti začali intenzivně spolupracovat s pracovníky města, a to konkrétně s odborem majetku města a s úřadem práce. Byla domluvena strategie, jak vyřešit stávající dluh.

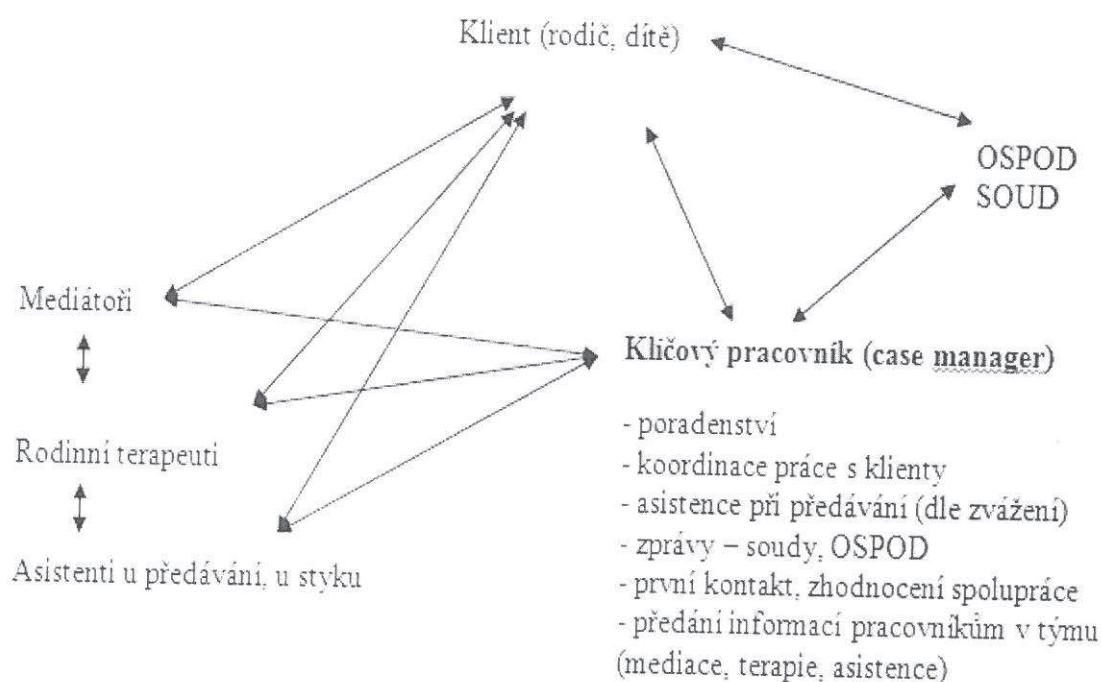
Současná situace vypadá tak, že se rodině podařilo celý dluh splatit, tudíž se mohla přestěhovat do bytu o dispozici 2+1, jež je v majetku statutárního města Opavy. Klienty se daří motivovat a podporovat k pravidelným lékařským prohlídkám, které jsou nezbytné pro správný vývoj dětí, obzvláště nejmladšího dítěte narozeného s vrozenou vadou. Další dvě nejmladší děti pravidelně navštěvují klub včasné péče Kolátko, který podporuje přirozenou zvědavost dětí, rozvíjí jemnou i hrubou motoriku, rozšiřuje jejich dovednosti a znalosti a tím je připravuje na snadnější přestup na základní školu. Matka dětí se aktivně zapojuje do činností, které klub pro děti příležitostně připravuje.

Dvě nejstarší děti se začaly zúčastňovat pravidelně pořádaných výletů nízkoprahového zařízení klubu Modrá kočka, probíhá u nich také doučování prostřednictvím naší organizace. Díky včasné intervenci v rodině se podařilo syna udržet na základní škole, kde byl rodině ze strany učitelů doporučován přesun na základní školu praktickou. Po domluvě se školou a objasnění všech důsledků tohoto přestupu rodině, chlapec zůstal nadále ve stávající škole, kde momentálně s dobrými výsledky opakuje ročník.

Příloha č. 2 – Příklady dobré praxe

Služba AMT centrum přispívá ke komplexnějšímu přístupu k řešení rozvodové, "rozchodové" a porozvodové problematiky rodin prostřednictvím celkové podpory všem členům rodinného systému. Cílem je zlepšení kvality života dětí a jejich rodin. Přínos AMT centra pro rodiny s dětmi lze vidět zejména v komplexní pomoci a podpoře v situacích ohrožujících vztahy a fungování v rodině či v obdobných krizových situacích.

Schéma – komunikace v AMT centru:

Přínosy AMT centra:

Komplexní služby klientovi (rodiči, dítěti) se mohou prolínat či střídat vzhledem k připravenosti klienta, k jeho potřebám a stanoveným cílům.

Pracovníci se zaměřují na celkovou práci s rodinou (spolupráce je navazována s oběma rodiči, dle posouzení vhodnosti také s dětmi a blízkými osobami), dle potřeb rodiny kombinují zmíněné služby.

Všechny procesy spolu vzájemně korelují a jsou systematicky propojeny.

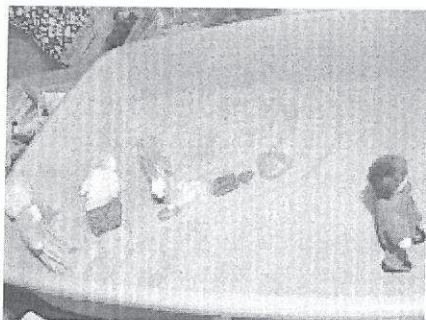
Služby jsou přesahové, úzká spolupráce pracovníků, nová a dobrá praxe ve spolupráci se soudy a s OSPODy.

Pro rok 2017 jsme byli osloveni jako jediní zástupci neziskových organizací v ČR k účasti v Pracovní skupině k mediaci zřízené Ministerstvem spravedlnosti.

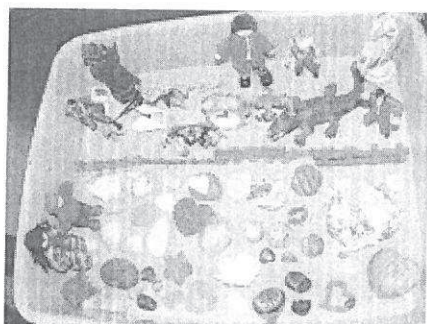
Přikládáme ukázky z práce s klienty:

Dítě se zkušeností se závislostí rodiče

Při každém sezení je třeba chaos/dopad traumatu proměnit. Pokud to dítě nedokáže, terapeut musí zasáhnout.

Dítě se zkušeností s rozvodem rodičů 2.

Strach a nebezpečí se zmenšila, ubýlo

Příkládáme 3 příběhy klientů služby:

V únoru roku 2016 AMT centrum navštívila rodina N. Manželé se neuměli dohodnout na podmínkách kontaktu a úpravy dětí, nacházeli se ve stavu rozvodovém. Dostali doporučení k návštěvě AMT centra z OSPOD, poněvadž se nemohli dohodnout na úpravě styku dětí (desetiletý syn a čtrnáctiletá dcera). Pan N. navrhoval střídavou péči s důvodů pracovního a také vztahového, chtěl děti vídat co nejčastěji. Pracoval v zahraničí, proto více preferoval střídavou péči. Měl možnost být v ČR celý týden a následný týden pracoval. Paní N. navrhovala výhradní péči a upřednostňovala dohodu sepsanou v AMT centru.

Manželé v AMT centru podstoupili mediaci. Výstupem mediace byla dohoda o střídavé péči, na které se rodiče domluvili a dále společná spolupráce, jak si budou rodiče předávat děti. Po zdlouhavém soudním jednání byla mediální dohoda uznána. Během soudního řízení využila rodina dalších služeb v AMT centru, manželé podstoupili rodinnou terapii i se synem, který se postupně vyrovnával s rodinnou situací. Aktuální stav rodiny N. je takový, že rodina ustála krizové období rozchodu, momentálně pracují na obnovení manželského a rodinného vztahu.

S rodinou K. byla navázaná spolupráce v průběhu léta 2015. Jednalo se o rozvodovou situaci, kdy rodiče spolu nekomunikovali. V péči matky byly svěřeny tři dcery, které odmítaly jakýkoliv kontakt s otcem. V tomto postoji byly dcery matkou podporovány. Rodičům byla zprostředkována služba individuální a následně párová terapie pro zpracování rozvodového sporu a oddělení partnerské a rodičovské roviny a nastavení vzájemného respektu mezi rodiči. Rodinná terapeutka také pracovala s dcerami a výstupem terapeutické práce bylo nastavení šesti asistovaných kontaktů mezi otcem a dcerami, kde došlo k obnovení komunikace a vztahu mezi dcerami a otcem. Asistované kontakty se zpočátku realizovaly v prostředí AMT centra, postupně v přirozeném prostředí. Následně rodiče v procesu mediace uzavřeli mediální dohodu, která nastavila kontakty mezi otcem a dcerami.

S rodinou F. byla spolupráce navázána na jaře roku 2016. Jednalo se o nemanželský pár s tříletou dcerkou. V průběhu těhotenství klientky se partneři rozešli, po narození dcery matka znemožňovala kontakty dcery s otcem. Otec měl velký zájem se na výchově dcery podílet. Rodičům byla zprostředkována služba terapie, která byla zpočátku nastavená individuálně tak, aby byly u matky zpracovány stavy separační úzkosti o dceru. U otce bylo pracováno na postupné vytrvalosti a trpělivosti, aby situaci neřešil radikálně. Postupně byly realizovány párové terapie pro ujasňování postojů rodičů a posilování rodičovských kompetencí. Uskutečnila se také podporovaná setkání s dcerou. Nastavené kontakty probíhaly problematicky, matka sdělovala, že se u dcery objevily obtíže v chování a jiné psychosomatické projevy. S rodiči byla dohodnuta účast na konzultaci s dětskou psycholožkou. Způsob předání a kontakt byl nastaven podle potřeb dcery. Aktuálně kontakty probíhají dle platného znění rozsudku.

Příklady dobré praxe Podpory samostatného bydlení JINAK v Opavě

1. Za příklad dobré praxe považujeme fakt, že se podařilo podpořit staršího pána, který bydlel v ústavní službě tak, aby se mohl vrátit do svého rodinného domku, v němž se narodil – v Podvihově. V ústavu bydlel z toho důvodu, že v minulosti nebyla dostupná podpora terénní službou a rodina péči o svého blízkého s mentálním postižením nezvládala. Dnes pan M. žije v přízemí rodinného domku, s podporou si nakupuje v místním obchodě, stará se o svou domácnost, s podporou vaří. Vzhledem k tomu, že okolí velmi dobře zná, chodí se psem na procházky do lesa a jak sám říká, je doma rád a zpět do ústavu už by nikdy nechtěl.
2. Jako příklad dobré praxe hodnotíme spolupráci se sociálním pracovníkem města Opava, který naší službu zkontaktoval s člověkem s mentálním postižením, který se vinou zneužití jeho důvěřivosti podvodníky dostal do azylového domu zřizovaného Armádou spásy. Kromě toho, že se podařilo mu najít garsonku, kde s podporou naší služby už půl roku spokojeně žije, není tento pán žádným způsobem omezený ve svéprávnosti, nicméně potřebuje, aby někdo další (kromě naší služby) hájil jeho zájmy. Ve spolupráci s Ligou lidských práv pracujeme na tom, abychom mu našli podpůrce a využili tak institutu, který nám umožňuje Novela občanského zákoníku a dotyčný pán nemusel být omezený ve svéprávnosti.
3. Příkladem dobré praxe je také využití příležitosti zaměstnání osob, které odešly z ústavu, a které tak mohou své zkušenosti předávat dětem na základních školách a ovlivňovat jejich náhled na lidi s postižením a možnost žít běžný život mimo zdi ústavu.

Příloha závěrečné zprávy o realizaci projektu Sociální rehabilitace, 2016: Příklad dobré praxe

PŘÍBĚH PANÍ HANKY

Paní Hanka je uživatelkou naší Sociální rehabilitace od roku 2013. V té době podstoupila operaci šedého zákalu, v důsledku které se její zrak velmi zhoršil až na úroveň praktické slepoty. Celý život se jí v tomto okamžiku změnil. Nedokázala již zvládat situace každodenního života běžným způsobem, byla velmi nejistá, bojácná, odkázána na pomoc druhých. V této době nastoupila do naší služby Sociální rehabilitace. Během tří let, kdy naší službu využívá, prošla mnohými nácvikovými kurzy, které přispěly k dnešní její samostatnosti a soběstačnosti.

Účastnila se u nás například nácvikového kurzu Braillova písma, které se naučila aktivně používat již za 3 měsíce a nyní si dokáže přečíst i kuchařku nebo povídku v tomto písmu. Při nácviku čtení Braillova písma jí pomáhaly také kreativní dílny, kterých se pravidelně účastní a stimuluje zde vnímání hmatem. Dále absolvovala nácvikový kurz prostorové orientace a samostatného pohybu. V chůzi s bílou holí byla zpočátku velmi nejistá, delší dobu se bílou hůl bála a styděla vůbec vytáhnout z kabelky. Dnes bez sebemenších problémů umí trasu z domu do obchodu, k nám na středisko a zpět domů a učí se nové trasy.

Také u nás navštěvovala nácvikový kurz práce s digitální kompenzační pomůckou na bázi PC, díky kterému zvládla běžnou práci se svou novou kompenzační pomůckou na bázi PC. Následně absolvovala kurzy práce s osobním počítačem a internetem. V současné době již zvládá běžnou práci na počítači, umí si naskenovat potřebné dokumenty, upravovat dokumenty, používat emailovou poštu, skype a hlavně si vyhledávat potřebné informace na internetu, což je pro člověka se zrakovým postižením při práci s počítačem to nejtěžší. I to, a mnoho dalšího, p. Hanka zvládá jako zdravý člověk bez známky zrakového postižení. Vede opět aktivní život, účastní se téměř všech aktivizačních akcí, které pořádáme.

A jak to vidí paní Hanka?

„Jsem prakticky nevidomá a již třetím rokem využívám služby opavské společnosti KAFIRA o.p.s., kterou navštěvuje také můj prakticky nevidomý syn.

Syn se zde učí angličtinu a já jsem už zvládla bodové písmo, naučila jsem se sama s pomocí bílé hole zvládat nejvíce používané trasy. Současně jsem se zde naučila základy práce s počítačem s hlasovým výstupem. Ze strany kafiry je to velmi záslužná činnost, protože počítačové kurzy nám nevidomým zlepšují počítačovou gramotnost, prostřednictvím které získáváme informace o světě.

Také ráda chodím na tzv. kreativní dílny, které jsou jednou za čtrnáct dní a kde se snažíme vyrábět drobné maličkosti pro radost. Touto činností zlepšujeme hmat, podporujeme fantazii a v neposlední řadě máme radost ze vzájemného setkávání. Lektorky jsou sice mladé, ale velmi šikovné, trpělivé, milé a mají spoustu dobrých nápadů“.

Zpracovala: Mgr. Daniela Horáková, 25. 1. 2017

S DRUŽENÍ SOCIÁLNÍCH ASISTENTŮ

Smetanovo náměstí 1180/7, 702 00 Ostrava

Příloha k závěrečné zprávě

PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

V roce 2016 převzalo Sdružení sociálních asistentů (SSA) poskytování sociálně-aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi po Fondu ohrožených dětí (od 18.4.2016). Služby byly poskytovány zejména terénní formou na území Města Opavy a to celkem 23 rodinám. Z praxe vybíráme dva příklady práce s rodinami.

PŘÍKLAD 1

Na Sdružení sociálních asistentů se obrátila klientka - matka, t.č. samoživitelka, s dětmi ve věku 16, 11 a 1 rok, bydlící v Azylovém domě pro matky s dětmi v Opavě. Přišla na pobočku SSA požádat o pomoc a podporu v době, kdy neměla potraviny pro sebe a své děti, vyřízení potřebné sociální dávky, zajištěné místo ve škole pro syna, starší dcera nepokračovala dále ve studiu ani neměla práci a matka dětí řešila časové ohraničení možnosti ubytování v Azylovém domě a chtěla si najít vhodnější bydlení, na které však aktuálně neměla finanční prostředky (zejména na kauci).

S klientkou jsme uzavřeli smlouvu o poskytování sociálně-aktivizačních služeb a doprovázeli ji v řešení její situace tak, aby děti mohly vyrůstat v lepších podmínkách a měly zajištěné všechny základní potřeby.

Ve prospěch clientské rodiny jsme uskutečnili následující intervence:

- Přes organizaci Equipa jsme zprostředkovali rodině potraviny
- Doprovodili jsme klientku na úřady, kde jsme společně docílili vyřízení potřebných sociálních dávek a využití podpory na kterou má nárok
- Ve vzájemné spolupráci se podařilo pro syna (11 let) zajistit místo v základní škole a najít sportovní kroužek, o který projevil zájem.
- 16-letou dceru klientky, která byla v době zahájení spolupráce v evidenci ÚP, se nám podařilo po navázání důvěry a rozhovorech namotivovat k pokračování ve studiu. S naší pomocí byla podána přihláška a dívka byla přijata na učební obor cukrář, kde se jí, dle jejího sdělení, velmi zalíbilo.
- Vzhledem k časově omezenému pobytu v azylovém domě jsme společně s klientkou řešili budoucí návazné bydlení. Rodina žila ze sociálních dávek, a tudíž měla malou možnost ušetřit na kauci za bydlení, proto jsme společně s klientkou podali žádost do nadačního fondu J&T o finanční příspěvek na kauci za byt. Po nějaké době byl klientce přiznán příspěvek 25 tis. Kč. Zdařilo se nám najít vhodné bydlení a rodina se přestěhovala do nájemního bytu, jehož kauce byla uhrazena z nadace.

Zhodnocení spolupráce: Celková situace rodiny se prostřednictvím spolupráce s pracovníci SSA prostřednictvím poskytování sociálně-aktivizační služby výrazně zlepšila, dvě starší děti

pokračují ve školní docházce, zejména starší dcera započala studium učebního oboru, které již není povinné. Efektivní pomoci rodině jsme docílili také zprostředkováním zdrojů pomoci z Nadačního fondu J&T a potravinové banky Equipy. Stabilizací podmínek (bydlení, financí a vzdělávání) jsme spoluvytvořili vhodnější prostředí pro vývoj dětí.

PŘÍKLAD 2

Na pobočku SSA se obrátila klientka, matka samoživitelka se čtyřmi dětmi (8 let, 6 let, 3 roky, 1 rok), která přišla do Opavy v srpnu 2016 z jiného města. Dočasně bydlela i s dětmi u přátel, toto bydlení bylo možné pouze krátkodobě. T.č. započala spolupráci s pracovnící SSA s cílem adaptace v novém městě, vyhledání bydlení, zajištění MŠ a ZŠ pro děti, zvládnutí školní přípravy, vyhledání lékařů pro děti i pro sebe. Počátky spolupráce byly nepravidelné, klientka často pobývala mimo město a nebyla dostatečně motivovaná spolupracovat na svých cílech. Klientka se dostala až do situace, kdy děti nechodily k lékaři, nejstarší syn měl zameškanou školní docházku, a klientka se ocitla bez finančních prostředků, protože přestala komunikovat i s dávkovou pracovnící.

Ve prospěch klientské rodiny jsme uskutečnili následující intervence:

- Prostřednictvím spolupráce se sociální pracovnící se klientku podařilo zaktivizovat, nyní jsou všechny děti registrovány u dětského lékaře v Opavě, nejstarší syn navštěvuje ZŠ a dcera předškolní třídu v MŠ.
- Při poskytnutí podpory a aktivizace klientky se podařilo zajistit si bydlení v Domě pro matky s dětmi (pozn. klientka si aktuálně vyřizuje zdravotní potvrzení a během příštího týdne se může nastěhovat).
- V průběhu spolupráce se zdařila komunikace s úřady - klientka má dávky SSP převedeny na ÚP v Opavě, dávky hmotné nouze jí budou převedeny po předložení nájemní smlouvy v Domě pro matky s dětmi v Opavě.
- Klientce byla zprostředkována i hmotná výpomoc ve formě ošacení pro děti a zprostředkována potravinová pomoc z potravinové banky Equipa.

Zhodnocení spolupráce: Spolupráce s klientkou se vyvíjela postupně, klientčiny cíle se podařilo částečně naplnit (registrace dětí a sebe u lékaře, zajištění MŠ a ZŠ pro děti), na zajištění bydlení klientka aktivně spolupracuje. Po přestěhování klientka projevila další zájem o podporu při školní přípravě nejstaršího syna.

Příklad dobré praxe

Co pro mě znamená raná péče

Abych vysvětlila, čím mně a mé rodině raná péče pomohla, musím začít od úplného začátku, tedy od chvíle, kdy jsme zjistili, že s očkami naší dcerky není něco v pořádku. Na Michaelku jsme čekali přes 3 roky. Celé těhotenství i porod proběhly v pořádku, stejně tak první 3 měsíce jejího života. Pak jsme si postupně všimli, že nereaguje na různé vizuální podněty tak jako ostatní děti. Navštívili jsme prvního doktora, který nám řekl, že Miška reaguje na světlo, ale je možné, že je slepá, a doporučil vyšetření v nemocnici. Tam jsem nebyla o moc chytřejší. Paní doktorka Mišku vyšetřila, zopakovala, že reaguje na světlo, má málo pigmentu, ale že více zatím není schopna říci, jen že Michaelka těká očkami (pravděpodobně nějaká forma nystagmu), a zda vidí, popř. jak, to se zatím nepodařilo zjistit. Spolu se zprávou jsem dostala i leták rané péče, kam jsem ihned volala. Zrovna začínaly letní prázdniny, ale naštěstí nás ochotně objednali hned na září.

Ty první dny, kdy jsme začali „obíhat lékaře“, pro nás byly opravdu divoké. Nikdo nám nedokázal nic říci, nic vysvětlit, o nystagmu jsem slyšela poprvé a neměla jsem tušení, co všechno mám od této diagnózy čekat, jak to změní Miščin vývoj apod. Navíc nás čekala i další vyšetření na neurologii. Ve středisku rané péče provedli funkční vyšetření zraku a konečně mě trochu uklidnili. Vysvětlili nám, o jakou zrakovou vadu u dcery jde, zjistili jsme, že Miška vidí (i když hůře než úplně zdravé děti) a že je světloplachá. Poradili mi, jak trénovat zrak, aby se co nejlépe vyvíjel, a dali nám další užitečné informace (také o vhodnosti slunečních brýlek). Nemalou pomocí byla i možnost zapůjčení hraček a stimulačních předmětů.

Kontrolní vyšetření v nemocnici dopadlo podobně jako poprvé. Opět mi paní doktorka jen zopakovala diagnózu (nystagmus, světloplachost, šilhání) a nic k tomu. V rané péči jsme zavedli další cviky na posílení očí a ke zlepšení celkového psychomotorického vývoje. Zároveň jsme vyzkoušeli první brýlky s barevnými filtry (šedé, červené, žluté) a zjišťovali, ve kterých se Mišce nejlépe kouká. S filtrovými brýlemi Miška venku konečně pořádně koukala, nemhouřila očka a objevovala svět.

Změnili jsme očního lékaře, tak aby nám lépe vyhovoval, ale stejně si náš život bez služeb rané péče snad ani neumím představit. Největší pomoc to byla na začátku, kdy díky veškerým informacím z jejich strany slabší zrak naší dcerky negativně neovlivnil její vývoj – krásně se „rozkoukala“, ale navíc pohybově a intelektuálně nijak nezaostala. Je to šikovná, temperamentní, zdravě sebevědomá malá slečna. Řekla bych, že pro nás v rané péči udělali hodně (z mého pohledu možná i více než lékaři). Doteď nám poradkyně rané péče přináší spoustu informací, jak naši dcerku dále rozvíjet a jak co nejlépe stimulovat její zrak.

Bohužel to vypadá, že slabší zrak bude mít i naše druhá dcerka Klárka. Po předchozích zkušenostech jsem ale klidnější a vím, že to zvládneme, protože na to nejsme sami a raná péče nám opět pomáhá, aby Klárka co nejlépe očka uměla použít.

Děkuji celému kolektivu rané péče za dosavadní práci!

Maminka Michaely a Klárky